

Naročnina

Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 300 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
polletno 240 Din
celoletno 480 Din
za inozemstvo 140 D

SLOVENECEC

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ceneoglasov
1 stolp. peti vrsta
malloglasov po 150
in 2 D, večji oglaš
nad 45 mm višine
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
Pri večjem g
paročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka in
dneva po prežniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, ne frankirano
pisma se ne sprejemajo. Uredništvo
telefon št. 2050, upravnštva št. 2328

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Cekovni
račun: Ljubljana 41ev. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevu št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Vzhodno vprašanje

Koncesije treba narodom dovoliti pravočasno, ali po so kot prekasne brez učinka. Zgodovina bivše Avstrije zgovorno dokazuje to resnico. Samo malo enakopravnosti so zahtevali avstrijski narodi, a je niso mogli doseči. Skoraj neverjetno se sliši, za kakšne mrvice najbolj elementarnih pravic so se morali boriti naši predniki leta in leta, predno so jih izsilili. Ni čuda, da je pri tem boju rastlo vedno bolj nasprotje do Dunaja in da je na vse zadnje prišlo do tega, da se narodi za darove Dunaja sploh niso hoteli več zmeniti, ker so bili avstrijske vlade do grla siti, pa naj jim ta obljublja nebesa na zemlji. Karlov manifest je zato ostal brez najmanjšega utisa, do čim bi mogel pred leti morda rešiti situacijo. Zato je dostikrat vsa politična modrost v tem, da se dovoli ali odreče koncesija v pravem času in državnik, ki ima to politično modrost, ta je dokazal svojo državniško sposobnost.

Tak izpit državniške sposobnosti mora sedaj položiti delavska stranka pri reševanju vzhodnega vprašanja, ki so ga razgrnili dogodki v Palestini. Sicer je morda še mogoče, omejiti obseg palestinskih dogodkov in doseči, da ne bi preskočili iz Palestine v arabski svet. Ali le malo verjetno je, da se bo to posrečilo, čeprav se čujejo iz vrst delavske stranke v ta namen že dalekosežni predlogi. Tako predlaga socialistični poslanec Wedgwood, da postane Palestina sedmi britanski dominij, v katerem naj vladajo židovski kmetje in Fe-lahi, kakor se imenujejo arabski kmetje. Morda je v tem predlogu, da postane Palestina dominij, res ona koncesija, ki bi bila koncesija v pravem času in dosegla, da se nasprotje do Anglije ne bi stopnjevalo. Ali posebno mnogo upanja za tak uspeh ni, ker je Palestina pravno že več kot dominij, namreč suverena republika, ki jo Anglija samo upravlja po tihem soglasju Društva narodov.

Poleg tega pa so Arabci pred kratkim videli, da se da od delavske stranke mnogo doseči, ki je Henderson po desetletnem boju rešil egiptovsko vprašanje in dovolil Egiptu mnogo več, kakor pa je ta zahteval pred desetimi leti. Vprašanje je, če je bila ta koncesija storjena v pravem času, ker je bila izvršena v času, ko vlada nad Egiptom osvražena diktatorska vlada Mahmuda paše. Uspeh vse desetletne borbe naj bi torej požel Mahmud paša, s čemur pač ne bo zadovoljen Nahas paša, za katerega so vsi egiptovski nacionalisti. Vsled tega ni izključeno, da ne bo še popolnega sporazuma v Egiptu in da Hendersonova koncesija ne bo dosegla svojega cilja.

Tem bolj verjetno pa je, da bo podžgala Arabce k novim zahtevam zlasti še, ko se vedno bolj širi geslo, da pripadaj Arabija samo Arabcem. Arabsko gibanje pa upliva tudi dalje na vzhod in indijski mohamedani so že nastopili za Arabce, čuje se pa tudi že iz Iraka, da je treba narediti konec angleškemu mandatu. V Indiji sami pa je po modri potezi Gandija, ki se je potegnil za mohamedansko versko zahtevo po kalifatu, prišlo do sloge med Indijci in mohamedanci. Zahteva Indije po samostojnosti je vsled tega dobila novo moč in vedno manj je med Angleži pristašev, ki predlagajo, da je treba s trdo roko zatreti vsa ta nasilna gibanja. Nasprotno se čuje iz vrst delavske stranke, da naj tudi Indija postane dominijon, da se tako nehajo vsa nasprotstva. Kar se je zdelo pred leti še nedosegljivo, to postaja danes že premalo, ker se je odpor proti tuji nadvladi že tako povečal, da je že vprašanje, če morejo koncesije še ustaviti gibanje, ki ga mohamedanski in indijski nacionalisti vedno bolj širijo.

Po burski vojni je Vel. Britanija z velikodušno in dobro premišljeno popustljivostjo dosegla, da je prestala vse v vojni porojeno nasprotje in da se je Južna Afrika oklenila Anglije. In oklenila se je britanskega imperija tako trdno, da je v svetovni vojni krepko pomagala Angliji do zmage. Velikopotezna in v pravem času storjena koncesija je na mah likvidirala južno-afriško vprašanje. Danes je slično ko južno-afriško vprašanje postavljeno vzhodno. Ne sicer tako jasno, ali razpotje je že tu.

Tako se mora delavska stranka odločiti, kako da reši vzhodno vprašanje. Ali bo do sledno svojemu programu dala vzhodnim narodom vse njih pravice in dovolila to, kar ima Egipt, tudi arabskim deželam, ali pa bo sledila konservativnim predlogom in s trdo roko zatrla vsak odpor. Palestinski dogodki so tako postavili delavsko stranko pred težko preizkušnjo in v interesu miru je samo želeti, da bi delavska stranka dobro prestala preizkušnjo.

Marinkovič - član Sveta D. N.

Ženeva, 9. sept. (Tel. »Slov.«) Po dogovoru je imel letos pripasti sedež male antante v Svetu Društva narodov Jugoslaviji. Iz gotovih strani se je sicer skušalo kljub temu agitirati proti tej izvolitvi, a brez uspeha. Od 53 držav je glasovalo za kandidato jugoslovanskega zunanjega ministra dr. V. Marinkoviča 42 držav. Pripominjamo, da je dobil 1. 1921, ko je tudi kandidiral v Svet D. N. le 14 glasov. Sedaj je dobil torej trikrat toliko glasov.

Ženeva, 9. sept. (Tel. »Slov.«) Danes popoldne je bila volitev stalnih članov Sveta Društva narodov, namesto odstopivše Romu-

nije, Poljske in Chile. Pri volitvah je od 53 glasov dobila Poljska 50 glasov, Jugoslavija 42, Peru 36 in Norveška 22.

»Journal de Geneve« piše, da je bila kandidatura in izvolitev našega zunanjega ministra dr. Voje Marinkoviča zelo simpatično sprejeta, vendar da niso niti naši najboljši prijatelji upali, da bo glasovalo za njega tako število držav. Zunanji minister dr. Marinkovič je ob priliki svoje izvolitve podal izjavo, v kateri pravi, da pomeni njegova izvolitev verno sliko mednarodnega ugleda naše države.

Kongres gospodarskih zbornic

Naše prometne in pošne razmere — Kaj je treba storiti
Dosežen napredek še ne zadostuje

Belgrad, 9. sept. (Tel. »Slov.«) Današnji dan kongresa gospodarskih zbornic je bil posvečen razpravam o prometnih in pošnih razmerah. Poročilo o željah in zahtevah našega gospodarstva je podal dr. Lujo Karamanski, tajnik trgovske in industrijske zbornice v Zagrebu. V začetku svojega govora je ugotovil, da se kljub dosedanjim naporom železniške uprave ni zadovoljilo potreb gospodarstva, da se čuti veliko pomanjkanje železniških vozil, da je polno nedostatkov in da je treba v bodoče bolj kot do sedaj paziti na železniški promet. Analizirajoč vzroke tega stanja trdi v svojem predlogu in svrhu izboljšanja naših železniških razmer, da je treba odpraviti neprilike v prometu s tem, da se v prvi vrsti usposobijo železniške postaje, da se proga Zidani most—Zagreb—Novska, kakor tudi druge proge, zaščitijo pred vremenskimi nevarnostmi, da se ojačijo mostovi, rekonstruirajo postaje Belgrad, Zagreb, Novi Sad, Veliki Bečkerek, Skopje, Niš, Sušak, Split, Crikvenica in Karlovac, kjer je po njegovem mnenju največji blagovni naval, ki ga postaje ne zmorejo. V nadaljnjem svojem govoru je podčrtal znana dejstva v našem železniškem prometu, ki so bila že večkrat podana javnosti. Posebno poudarja, da naša železniška uprava nima dovolj tehnične pripravljenosti in ne dovolj izvedene organizacije dela in je treba zato predvsem paziti na to, da bi bilo kroženje vagonov čim hitreje, da bi se vlaki čim hitreje formalirali in odpravljali, da bi se vobče uvedla racionalizacija prometnega dela.

Prehajajoč na tarifne razmere, zahteva, naj se ukine uredba, s katero so bili s 1. septembrom povišani tarifi na goriva in stavbni material, ugotavlja nepopolno stanje, v kolikor pridejo železnice v poštev pri eksploataciji svojih materialnih dobrin in priporoča, naj železniška uprava napne vse sile, da bi lahko upravljala in eksploitala svoj material v višini, ki jo danes izkazujejo železniške uprave v drugih državah. Modernizacija naših železnic naj bi bila parola. Nadalje zahteva, da naj se dvigne prometna kapaciteta naših železnic z novimi investicijami.

Vsekakor pa naj ostane tudi nadalje v veljavi naredba prometnega ministrstva, s katero so se pri posameznih železniških ravnateljstvih osnovali posvetovalni odbori, ki naj skupno z železniško upravo delujejo za splošni blagor. Gospodarski krogi sicer priznavajo dosedanje znatne napore železniške uprave v svrhu sanacije in organizacije našega prometa, toda z ozirom na sedanje stanje smatrajo kot neobhodno potrebno, da se obstoječi nedostaki hitreje odpravijo in se z vsemi silami dela na to, da se železniški promet dvigne tako visoko, da bo ustrezal zahtevam našega gospodarstva.

Bosanske železnice.

O istem predmetu z ozirom na Bosno in Hercegovino ter Črno goro je poročal dr. Vojislav Besaravić. Dejal je, da je v zimi letošnjega leta dobila bosanska industrija komaj 30 do 40% potrebnih vagonov. Bosni je potrebno 1000 novih odprtih in 500 pokritih vagonov. Veseli ga vest, da je železniška uprava naročila za bosanske ozkotirne železnice 1500 tovornih vagonov in pričakuje, da bo ta nabavka v kratkem izvršena. Nadalje je govoril o sarajevski železniški delavnici, da ne more izkoristiti svoje kapacitete, ker nima dovolj materiala in se radi tega vozi park, četudi je majhen, ne more dati hitro v promet, ker je treba dolgo čakati na popravilo vagonov. Napačno je tudi to, da ta železniška delavnica ne spada neposredno pod sarajevsko oblastno ravnateljstvo, ampak je podrejena osrednjemu ravnateljstvu. V Sarajevu in drugih bosanskih

metih se nadalje čisto čuti pomanjkanje večjih skladišč. V Bosni je neobhodna potreba, da se postavijo novi železniški mostovi. Zahteval je, naj se v Belgradu sezida posebni tovorni kolodvor. Glede Bosanskega Broda, za Bosno najvažnejše postaje, se čuje danes polno pritožb. Zlasti so važne pritožbe glede prelaganja. Radi pogodbe z neko tvrdko je prelaganje blaga skoro nemogoče. Zahteva, naj se ta pogodba ukine in naj se s tisto tvrdko, če država že ne sprejme prelaganja v svojo lastno režijo, sklene posebna pogodba, s katero naj se zagotovi, da se bo za vse stranke pravilno delalo. Naštev nadalje železnice v Bosni, ki so bodisi državne bodisi privatne, pa so pod upravo dotičnega gozdarskega podjetja. Zahteva, naj te železnice sploh upravlja železniško ministrstvo. Obširno se je govornik pečal tudi s prometnimi razmerami v Črni gori.

Popoldansko zborovanje.

Ob pol 5 popoldne se je kongres nadaljeval. Najprej je govoril tajnik novosadske zbornice Obuljena

o rečni plovbi.

V kratkem govoru je dokazal, da naš rečni promet ni na višini in da lahko Nemčija, Avstrija in Madjarska glede rečne plovne politike v kratkem času popolnoma potisnejo ob steno jugoslovansko zastavo na Donavi. Zahteval je, naj se organizira boljša eksploatacija državnega plovne parka, naj se odstranijo strahovite težkoče, ki nastopajo pri prekladanju blaga v Bosanskem Brodu, naj se končno vendarle zgradi trgovska luka v Belgradu in Novem Sadu, naj se izgotovijo zakoni za reorganizacijo rečne plovbe, naj vlada vzame v pretres vprašanje pretoka kralja Petra in Aleksandra v Vojvodini, naj se Sava regulira tako, da bo plovna od Belgrada do Zagreba in naj pride do čim ožjega sodelovanja med rečno in pomorsko plovbo na tako zvani pomorski Donavi, ker mora biti naša država v tej mednarodni komisiji tudi zastopana.

Ko je govornik končal svoje poročilo, je prišel na kongres kmetijski minister dr. Frankeš, ki ga je kongres burno pozdravil in razlozil stališče ministrstva.

Nato je kongres razpravljaval o razmerah v področju črnohorske zbornice, nakar so prišle na vrsto resolucije.

Resolucije

Kongres gospodarskih zbornic ugotavlja v svojih resolucijah v prvi vrsti nepobitno dejstvo, da naš izvoz kmetijskih in drugih pridelkov stalno pada. Zato s polnim priznanjem in hvaležnostjo pozdravlja zakonodajno delo države na gospodarskem polju in prosi vlado, da takoj odredi nujno potrebno, o katerem je bil govor na kongresu, da se stanje poljedelske produkcije še v tej izvozni sezoni čim bolj popravi. V 2. resoluciji ugotavlja kongres, da je železniška uprava vršila do sedaj velike napore za tehnično opremo železnice in izboljšanje prometa. Kljub temu smatrajo za potrebno predlagati, da naj se najbolj preobložene proge in postaje ojačijo, in naj se tehnično opremito in prilagode gospodarskim potrebam. Posebno je opaziti pomanjkanje lokomotiv, odprtih in specialnih vagonov. Pospeši naj popraviljanje vagonov in dobava novih lokomotiv ter vagonov. Glede nezadostne tehnične opreme priporoča kongres, da se pospeši cirkulacija vagonov, da se organizira hitra razdelitev dela in prometno delo čim bolj kontrolira. Iz izvoznih središč sadja, zelenjave in svile, je treba uvesti brzotovorne vlake. V svrhu pospeševanja izvoza je potrebno dati nekaterim predmetom gotove tarifne olajšave, kolikor jih zahtevajo gospodarski in-

teresi. Takoj naj se ukine višja tarifa na premog in drva. Dalje kongres priporoča, naj se tarfina politika čim bolj stabilizira. Gospodarski krogi so zainteresirani na tem, da se posveti največja pozornost organizaciji tehničnega in administrativnega dela železniške eksploatacije, in zahtevajo, da se državna uprava posvetuje z organizacijami gospodarskih krogov. Da bi se železniški upravi omogočila nabava premoga po ugodnih pogojih, je potrebno, da novi rudarski zakon, ki se pripravlja, ne vsebuje nobenih odredb, s katerimi bi se otežila produkcija premoga. V 4. resoluciji, ki se nanaša na pošto, brzojav in telefon, pravi kongres, da pretirana varčnost onemogočuje redno delo teh ustanov. Treba je zagotoviti zadostne kredite, da se vzdržijo obstoječe naprave in da se zadovoljijo potrebe gospodarstva, obenem pa da se zboljša organizacija teh naprav. Posebno poudarja kongres: 1. naj se pošte ne dajejo v zakup, ker to ni v interesu strokovnega razvoja in gotovosti prometa, 2. da je treba uvesti zadostna moderna sredstva, katere so poštanim uradom nujno potrebna, 3. da se pristojbine za poštne pakete in za telefonski promet temeljito revidirajo, 4. da se takoj uvede nakazovalni promet z inozemstvom, 5. da se omogoči poraba mednarodnih brzojavnih kodeksov najširšim krogom. Treba je takoj rešiti vprašanje mednarodnega telefonskega kabla na podlagi prvotnega načrta iz l. 1925. V peti resoluciji, ki je namenjena za rečno plovbo in ki se nanaša predvsem na pokrajine ob Donavi in Savi, se stavi v številnih točkah tozadevni predlogi. 6. resolucija je posvečena drugim našim prometnim sredstvom, cestam. Zato priporoča kongres, da se dovoli ministru za javna dela zadosti kredita, ne samo za graditev novih, temveč tudi za vzdrževanje starih cest. 7. resolucija se tiče pomorskih pristanišč. Osmo resolucija pa ponavlja stare zahteve, ki so bile na dnevnem redu že na prejšnjih kongresih, da se naj čimprej izvede zakon o finančnim samoupravnim teles, dalje da se sestavi proračun samoupravnih teles za bodoče leto šele potem, ko bodo dala ministrstva pravočasno navodila, kako je to proračune sestavljati, da se načrli oblastnih proračunov dostavijo gospodarskim organizacijam v izjavo in da se načrta zakonskih odredb, ki se tičejo gospodarstva, dajo v pretres gospodarskim organizacijam, preden se dajo v razpravo vrhovnemu zakonodajnemu svetu. Oživotvori naj se gospodarski svet in vrne trg. ministru oni delokrog, ki mu pripada kot vrhovni organizaciji za gospodarstvo.

Kraljeva zahvala

Belgrad, 9. sept. AA. Na včerajšnji pozdravni telegram s kongresa gospodarskih zbornic je Nj. Vel. kralj odgovoril z naslednjo brzojavko:

Predsedniku kongresa gospodarskih zbornic g. Milutinu Stanojeviću v Beogradu.

Bled, 8. sept. Zahvaljujem se Vam za pozdrav in izrazе udanosti predstavnikov gospodarskih zbornic in želim kongresu uspešno delo v korist našega narodnega gospodarstva. Pošiljam Vam pozdrav — Aleksander.

Posledica obč. zbora Kmetijske družbe

Belgrad, 9. sept. (Tel. »Slov.«) Razvoj Kmetijske družbe v Sloveniji, zlasti pa dogodka na zadnjem občnem zboru, zelo zanimajo kmetijsko ministrstvo. Vaš dopisnik je imel priliko, razgovorjati se z referentom tega ministrstva, ki mu je izjavil, da je zelo škoda, da se v tej instituciji slovenskega kmetijstva ne more razumeti, kako je treba voditi gospodarski stanovski boj, in da stopajo preveč v ospredje osebna vprašanja. Škoda je tem večja, ker je v ministrstvu skoro dozorela misel, naj bi se s posebnim zakonom iz Kmetijske družbe za Slovenijo in iz sličnih ustanov na Hrvaškem in Vojvodini ustvarile iz njih kmetijske zbornice in bi bil na tak način narejen začetek teh važnih kmetijskih ustanov. Ako bi se na ta način ustanovile kmetijske zbornice v Ljubljani, Zagrebu in Vojvodini, bi bilo lahko na podlagi teh izkušenj uvesti zbornice tudi v gospodarsko manj razvitih krajih. Omenjeni zakonski predlog, ki je bil v principu že gotov, pa je zlasti po dogodkih na zadnjem zboru Kmetijske družbe v Ljubljani stopil v ozadje in je vprašanje ustanovitve kmetijskih zbornic potisnil za korak nazaj.

Dunajska vremenska napoved: Večinoma jasno, ne mnogo toplejše vreme. Ni izključeno, da ne bi začelo postajati oblačno.

IX. kongres „Pax Romanae“ v Španiji

Davi so prispeli s svojim posebnim vlakom v Seviljo udeleženci kongresa Pax Romanae. Po ogledu Madrida, kjer jim je bila od županstva prirejena zakuska s koncertom in kjer so bili zastopniki vseh delegacij sprejati v avdienci od namestnika prosvetnega ministra, so se včeraj jutraj odpeljali s svojim vlakom v Toledo, kamor so dospeli dopoldne. Ogledali so si vse znamenitosti tega mesta najzanimivejšega špansko-maurskega mesta in tudi njim je mestno županstvo priredilo zakusko. Zvečer so se odpeljali v Seviljo.

Danes popoldne se uradno začne kongres z otvoritveno sejo na sevilski univerzi. Dopoldan je posvečen ogledu mesta.

Špansko časopisje posveča kongresu izredno veliko pozornost. Sprejem udeležencev je povsod prisrčen in organizacija potovanja doslej brezprikorna. Da pa je računati vedno s posebnostmi dežele, je razumljivo.

Med udeleženci je izredno dosti duhovnih voditeljev iz posameznih univerzitetnih središč vsega sveta. Kongresa sta se udeležila tudi dva študenta iz Indije in v Bordeauxu študirajoči zamorec Luis Pinto.

Posebno pozornost posveča časopisje znamenitim znanstvenikom, ki so jim poverjeni referati. Tako bo govoril g. Joseph Clayton, Anglež, o katoliških kriterijih za razumevanje domovine in internacionalizma, g. Salvador Minguijón, profesor univerze v Zaragoši, o obrambi in izoblikovanju zapadne kulture po katolištvu, msgr. De la Serre, prorektor katoliškega Instituta v Parizu, o bodočnosti sociologije v luči katoliške doktrine, g. dr. Dietrich v. Hildebrand, profesor na univerzi v Münchenu, o katolicizmu in tendencah moderne filozofije.

Kongres traja do 8. septembra. Ta dan popoldne se udeleženci odpeljejo v Valencio.

N. K.

Preskrba s semenskim žitom

Belgrad, 9. sept. (Tel. »Slov.«) Zakon o pobujanju rastlinskih škodljivcev je poslalo kmetijsko ministrstvo na oceno v notranje ministrstvo radi tega, ker nalaga zakon občinam precejšnje dolžnosti, kar velja tudi za okraje in oblasti. Dalje je dobilo zakon na vpogled tudi prometno ministrstvo in ministrstvo za javna dela. Pred vrhovni zakonodajni svet pride ta zakonski načrt najbrž že v tej periodi.

Glede preskrbe s semenskim žitom smo zvedeli, da dobi vsak žitarski okraj približno vagon izbrane pšenice. Pri tem pa pridejo v poštev le oni kraji, ki so ugodni za gojitve žita. Glede Slovenije pride v poštev samo mariborska oblast, kajti ljubljanska nima tipičnih žitornih pokrajin. Kmetijsko ministrstvo je nadalje v zvezi s tem vprašanjem stavilo zahtevo, naj semenogojstva postaje, ki so prešle na oblastne samouprave, pridejo ponovno pod kompetenco ministrstva samega radi boljše eksploatacije teh postaj. V Sloveniji prihaja v poštev semenogojstva postaja v Beltincih, na Hrvaškem pa v Križevcih. Sedaj se čaka na to, kakšne izjave bodo o tem vprašanju dali oblastni komisariji.

Da bi podprli delo in prizadevanje kmetijskega ministrstva, so jugoslovanski agronomi sklenili, prirediti o tem predmetu celo vrsto predavanj, in je agronomsko društvo že izdalo na vse agronome poziv, da se izjavijo, o katerem predmetu bi hoteli prevzeti predavanja.

Ogenj v hotelu „Palace“

Belgrad, 9. sept. (Tel. »Slov.«) Današnji požar v hotelu »Palace« je izzval v Belgradu veliko zanimanje ter je bilo pred hotelom zbrano ne samo moštvo požarnih čet iz Belgrada in Zemuna, temveč je prihitelo na pomoč tudi vojaštvo. Človeških žrtv ni bilo, ker je pogorela le streha in nekateri deli mansarde. Škoda se ceni na pol milijona dinarjev, dočim je hotel zavarovan za 25 milijonov dinarjev.

Bivši frančiškanski provincijal dr. Lulić - umrl

Zagreb, 9. sept. (Tel. »Slov.«) Danes jutraj je umrl v tukajšnji bolnici usmiljenih bratov bivši provincijal frančiškanske province dr. Fran Lulić. Pokojnik je vodil provincijo v težavnih časih svetovne vojne in neposredno za njo, ko so mnogi razdiralni elementi skušali spraviti smer delovanja hrvaških frančiškanov iz dotedanjega, za hrvaško katoličanstvo tako plodonosnega pota. Lulić je z energičnim nastopom obvaroval provinco težkih pretrsov. Pokojni provincijal je bil globok, kulturni človek in se je mnogo bavil z literaturo ter se domneva, da je zapustil večje število spisov, ki jih vsled svoje skromnosti ni objavil.

Belgrad, 9. sept. AA. Minister poljedelstva dr. Oton Frangeš, ki se je te dni mudil na Bledu in v Zagrebu, je danes prispel v Belgrad.

Belgrad, 9. septembra AA. Minister financ dr. Stanko Svrljuga se je vrnil danes z Bleda v Belgrad.

Stresemannov govor

Omenja potrebo izpraznitve Saarske kotline - O združenih evropskih državah

Zeneva, 9. sept. (Tel. »Slov.«) Na današnji seji Društva narodov je imel dr. Stresemann svoj z napetostjo pričakovani govor. Začel je s tem, da je poudarjal rezultat haške konference, na kateri se je obljubilo izpolniti nemško zahtevo po izpraznitvi zasedenega nemškega državnega ozemlja. Takoj nato je pripomnil, da je tudi saarsko ozemlje še vedno pod nemško upravo, dasi želi tamkajšnje prebivalstvo zopetno združitev z Nemčijo. Koraki, ki so se storili za odstranitev tega stanja, pomenijo enako delo za likvidacijo vojne. Stresemann se nadeja, da bo tudi Društvo narodov storilo vse, da se ta misel uresniči, in da bo, če še ni samo vzelo inicijative v svoje roke, simpatično podpiralo pogajanja neposredno prizadetih držav. Ko bo padel zid med Nemčijo in njenimi zapadnimi sosedi, se bo začelo skupno delo, ki bo postalo tako plodovito, kakor to zahtevajo skupni interesi narodov in ne samo lastni interesi Društva narodov (odobranje).

Dalje je dr. Stresemann govoril o ideji razsodišča, ki zmagovito napreduje in ki je glavni steber mednarodnega miru. Pogajanja, ki se vrše za delno reformo razsodišča, bodo pripomogla k temu, da se olajša delovanje te ustanove. O Kellogovem paktu je rekel, da je nemška vlada vedno smatrala ustvarjanje metode za mirno razrešitev vsakršnih konfliktov za izhodišče vsega prizadevanja za svetovni mir. Vojna se ne odpravi s tem, da se v vojni deluje proti vojni, temveč s tem, da se odpravi vzroki vojne. Z največjim interesom in z največjimi simpatijami zasleduje Nemčija pogajanja velikih pomorskih držav za razorožitev na morju. Enako učinkovito je treba zahtevati tudi delovanje za razorožitev na suhem. Pri tem ne gre samo za fazo, temveč za problem, ki ga je treba zagrabit v celoti in katerega je označil z dvema točkama: preprečenje vsakršne vojne možnosti — s splošno razorožitvijo kot konsekvenco — in omogočitev stalnega razvoja.

Potem je dr. Stresemann izjavil, da varstvo manjšin ni nič manj važna naloga Društva narodov. V svojem stališču glede tega problema ne more delati razlike med interiranimi in neinteriranimi državami, ker se tiče Društva narodov v svoji celoti. Mir bo tem bolj zagotovljen, čim bolj se bodo varova-

la človeška prava do maternega jezika in kulture brez škode za države. Kdor bo to zagovarjal, se mu nikakor ne more očitati, da hoče izzvati nevarnost konfliktov med državami. Smatra, da ni več daleč čas, ko bo Društvo narodov ustanovilo poseben manjšinski organ.

Končno je govoril Stresemann o novi državni preureditvi Evrope. To vprašanje pač ni problem, s katerim bi imelo Društvo narodov opraviti neposredno. Dr. Stresemann odklanja skopso prenumerando-pesimistov, ki zavračajo to misel kot indiskutabel, zahteva pa na drugi strani, da si je Društvo narodov jasno, kakšni cilji se zasledujejo s to razpravo. Z vsoto odločnosti odklanja politične misli, posebno s kakšnimi tendencami proti drugim zemeljskim delom, ravno take, ki bi izgledale kot gospodarska avtokracija Evrope. Mnogo izvedljivejše se mu zdi ono, kar še danes čaka na izpolnitev. Zdi se mu groteskno, da razvoj Evrope ne gre naprej, temveč da nazaduje. Z versajsko mirovno pogodbo je bilo ustanovljenih mnogo novih držav, ki pa jih je versajska mirovna pogodba popolnoma opustila, da bi te nove države pritegnila v evropski gospodarski sistem. Poleg novih mej v Evropi vidimo nove mere, nove uzanse, nove zakone, kar ovira mednarodni promet.

Groteskno je, da se je z novimi tehničnimi pridobitvami skrajšala razdalja med južno Nemčijo in Tokijem za 20 dni, v Evropi sami pa se morajo železniške lokomotive vsak čas ustavljati, ker pride na mejo, kjer so vedno nove carinske revizije. Kje je skupni evropski denar? Z racionalizacijo gospodarskih razmer bi se koristilo ne samo evropskim producentom, temveč tudi dobaviteljem in odjemalcem vsega sveta.

Dr. Stresemann je končal svoj govor s priznanjem, da je Društvo narodov mnogo storilo za razvoj sporazumljenja med narodi. Namigovaje na Briandov govor, je rekel, da se veseli, da heroizem za velike ideale med narodi nikdar ne bo izumrl, hoče pa poudariti, da bo imela vojna bodočnosti malo dela za osebni heroizem. Društvo narodov ima prijetno nalogo, zblížati narode in nasprotstva premostiti. Gre za veliko nalogo, ki se more opraviti le korakoma, dokler narodi ne pridejo do onega stanja, ki ga vsi pričakujejo. (Viharno odobranje.)

Govor it. delegata Scialoie

Nato je govoril italijanski delegat Scialoia, ki je sporočil, da je danes dopoldne za italijansko vlado podpisal pogodbo obligatoričnega razsodišča v Haagu. Kellogova pogodba označuje vojno kot stoječo izven zakona. Vsak zločin stoji izven zakona. Morda bi bilo koristneje, označiti vojno kot bolezen in odstraniti njene vzroke. Problem sirovin čaka

na rešitev in rešitev socialnega vprašanja bi veliko pripomogla k blagostanju narodov. Združitev evropskih držav je visok cilj, treba pa je pomisliti na težkoče. Kljub temu zasluži ideja najresnejšo pozornost. Dalje je govoril o reorganizaciji tajništva Društva narodov in predlagal ustanovitev studijske komisije, ki naj bi do prihodnjega leta sestavila poročilo.

Govor ministra Beneša

Končno je govoril še češkoslovaški zunanji minister dr. Beneš, ki je opisoval napredek misli obveznega razsodišča in sodnega obravnavanja vseh sporov, kar je dovedlo do tega, da je sedaj prvič več velikih držav priznalo obveznost haškega razsodišča, katero je posebnost pristopom Združenih držav ameriških postalo velika svetovnopolična realnost. Društvo narodov je torej res postalo zborovanje za obligatorično razsojanje. V Haagu so bili likvidirani finančnopolitični problemi svetovne vojne. Nato je govoril o vprašanju združenosti Evrope, ki je posebne vrednosti za nje-

govo državo in ki se celo tiče življenjskih interesov Češkoslovaške. Smatra za povsem potrebno in umljivo, da je končno prišlo v Društvo narodov na dnevni red vprašanje, da se osnuje novo gospodarsko in v daljnjem oziru tudi politično sodelovanje Evrope, ki ni naperjeno proti nikomur na svetu in ki bi ustvarilo tudi novo moralo, katera bi pospeševala končni cilj Društva narodov, to je svetovni mir. Naposled je dr. Beneš tudi sporočil sklep češkoslovaške vlade, da bo podpisala fakultativno klavzulo in da namerava tudi ratificirati pogodbo o svetovnem razsodišču.

spodarskega zblížanja Evrope tekom meseca oktobra, to je na prihodnjem zasedanju.

Ob začetku popoldanske seje Društva narodov je predlagal angleški finančni minister Graham, da bi se za dve leti sklenil medna-

rodni dogovor, po katerem se ne bi smele carine zvišati, nakar naj bi se sklicala konferenca za znižanje carin. Glede gospodarskega zblížanja Evrope pa želi Graham, da bi se predvsem vpoštevale gotove blagovne skupine.

Zeneva, 9. sept. (Tel. »Slov.«) Briand je naprosil predsednika panevropske unije Coudenhove-Calergija, da bi skupaj z vsemi prijatelji evropskega sporazuma z največjo odločnostjo nadaljeval propagando te ideje, da bi se pokazalo vladam, da bi bila samo želja narodov, če bi vlade opustile svoje pomisleke.

Pomorski sporazum med Anglijo in Ameriko

London, 9. sept. (Tel. »Slov.«) Kljub vestem, razširjenim v Zenevi, da je ameriško-angleški razorožitev na morju postala dvomljiva, vztrajajo dobro poučeni krogi pri tem, da je prišlo do sporazuma že v vseh važnih točkah, katere bosta tekom tega tedna Macdonald in Dawes ugotovila v obvezni obliki in takoj objavila. »Observer« piše, da sta se obe državi zedinili o obnovi velikih vojnihi ladij in o vprašanju podmornic. Amerika bo smela porabiti za križarke 300.000, Anglija pa 350.000 skupne tonaže, in sicer Anglija več na male policijske križarke, Amerika pa na velike križarke z 20 cm topovi. Diference so samo še glede nekoliko tisoč skupne tonaže in štirih ameriških velikih križark. Macdonald je prepričan svoje mornariške svetovale, da je potreba za prekomorske angleške policijske križarke za 90.000 ton manjša, kakor se je prvotno smatralo.

Delo strokovnjakov

Pariz, 9. sept. (Tel. »Slov.«) »Matin« poroča iz Zeneve: V Haagu ustanovljeni strokovnjaški odbori bodo začeli s svojim delom 15. septembra. Odbor za statute mednarodne reparacijske banke bo imel prvo sejo v Bruslju, trije pododbori za odredbe, ki jih je treba glede Nemčije in Youngovega načrta, pa bodo zborovali v Berlinu. Odbori za stvarne dobave za vzhodne reparacije in za nasledstvene države pa v Parizu. Delo teh odborov bo trajalo en mesec.

Boj za prvenstvo v šahu

Wiesbaden, 9. sept. (Tel. »Slov.«) V današnji tretji igri je Aljehin otvoril igro z damskim gambitom. Aljehin je igral na ta način, da je hotel na vsak način dobiti igro, ki pa je bila po 50 potezih prekinjena v stanju končne igre. Vsak igralec ima samo še po enega tekača in šest kmetov. Zdi se, da ima Aljehin boljšo pozicijo. Partija se bo jutri nadaljevala.

Ukrajinski atentati

Varšava, 9. sept. (Tel. »Slov.«) Preiskava o livovskih bombnih eksplozijah je dognala, da je bil v pisarni vzhodnega veleposla par ur pred eksplozijo oddan kovček za obleko, v katerem je bil peklenjski stroj. Pri tej eksploziji so bile ranjene štiri osebe. Tudi na glavnem kolodvoru je nastal požar radi eksplozije peklenjskega stroja, ki je bil tudi spravljen v kovček. Oba peklenjska stroja sta bila enako sestavljena, kakor je bil oni, ki ga je vrigel na cesti gimnazijec. Našli so še četrti bombo v parku blizu veleposla. Do sedaj je bilo aretiranih pet oseb.

Spopadi med Rusi in Kitajci

London, 9. sept. (Tel. »Slov.«) Angleške agenture poročajo iz Tokia, da je včeraj pet ruskih letal bombardiralo obmejno mesto Pogranicnaja, pri čemer je bilo 25 oseb ubitih.

London, 9. sept. (Tel. »Slov.«) »Times« poročajo, iz Mukdena, da se je v soboto izvršil prvi večji organizirani ruski napad s topništvom, konjenico in pehoto na fronti med Mančulijem in Pogranicnajo. Zvečer so se Rusi umaknili pred kitajskim ognjem iz strojnice.

Poizvedovanja

Našla se je denarnica z večjim zneskom. Dobi se na policiji.

ZAHVALA

Ob svežem, s cvetjem pokritem grobu najine drage, nepozabne mamice, gospe

KATARINE GROM

se hvaležno spominjajo tolažilnih obiskov č. g. župnika J. M. Seigerschmieda, požrtvovalnosti zdravnika g. dr. J. Bežka in č. bolniške sestre Klete Peterlin. Iskreno so nama v spominu tudi premnogi sorodniki, prijatelji in znanci, ki so naju tolažili, ter blagopokojno spremili k zadnjemu počitku. Da je bil sprevod naravnost veličasten, gre zaslugi predvsem udeležbi številne č. duhovščine, cenjenega učiteljskega, zastopnikov šolskega odbora, č. šolskih sester, cerkvenih družb in Orla, šolske dece, ter darovalcev obilnega cvetja. Zlasti sva hvaležni onim, ki so in bodo priporočali dušo najine mamice božjemu usmiljenju.

Vsem in vsakemu posebej: Bog povrni!

V Naklem, dne 9. septembra 1929.

Zalujoči hčeri:

Franja in Josipina Grom, učiteljici.

Kaj je novega

Koledar

Torek, 10. septembra: Nikolaj Toledski, spoznavavec; Pulherija, cesarica. — Prvi kratec ob 23.57; po Herschlu: lepo.

Proslava jubileja Pokojninskega zavoda

Ljubljana, 8. septembra.

Dva jubileja je slavil danes Pokojninski zavod: desetletnico svojega obstoja in dvajsetletnico zakona o pokojninskem zavarovanju. Proslava tega jubileja se je izvršila na zelo svečan način.

Zjutraj ob 9 se je vršil v magistratni dvorani izredni občni zbor. Otvoril ga je predsednik g. Vekoslav Vrtovec, nakar je zastopnik velikega župana g. dr. Andrejka svečano zaprisegel celotno upravo.

Sledilo je obravnavanje računskega zaključka. Iz pojasnil predsednika je razvidno, da je znašalo čisto premoženje Pokojninskega zavoda dne 5. septembra 1929 129.970.000 Din, naloženo pri denarnih zavodih, v državnih papirjih in v nepremičninah. Na podlagi revizorskega poročila je bila podeljena načelstvu odveza.

Delegat g. Čeč je želel pojasniti, kako se premoženje rentira in izrazil željo, naj se investira tudi v druge kraje, odkoder se premoženje Pokojninskega zavoda steka.

Predsedstvo mu je pojasnilo, da se rentira denar v denarnih zavodih po 8 odstotkov, izposojen denar po 8,7, v vrednostnih papirjih po 9,25, v realitetah po 5,8, v nekaterih celo po 7,8 odstotkov.

Sprejet je bil nato predlog, da se dokupi k zemljišču v Splitu še nekaj sveta. Tam bo Pokojninski zavod zgradil palačo, za katero je že določeno 2 in pol do 3 milijone dinarjev.

Načelstvo je bilo dalje pooblašeno, da more kupiti od Ljubljanske kreditne banke tri parcele ob Gajevi ulici za ceno 817.000 Din.

Slavnostno zborovanje

Po enourni pavzi je predsednik g. Vrtovec v isti dvorani ob pol 12 otvoril izredni občni zbor, združen s proslavo jubileja Pokojninskega zavoda. Najprej je predlagal udanostno brzojavko Nj. Vel. kralju, ki je bila sprejeta s trikratnim burnim »živijo«. Nato je pozdravil vse prisotne zastopnike oblasti in korporacij, zlasti načelnika dr. Tujkoviča, ki je zastopal odsotnega ministra za socialno politiko dr. Drin-koviča.

Vsebine slavnostnega govora predsednika g. Vrtovca ne objavljamo, ker je ta svoje glavne misli že objavil v nedeljskem »Slovencu«. Prav posebno pa se je predsednik zahvalil bivšim ministrom za socialno politiko, tako Gostinčarju, dr. Gosarju in drugim ter sedanjemu ministru dr. Drinkoviču za pospeševanje ciljev Pokojninskega zavoda. Predsednik je še prečital oprostila pisma in čestitke nekaterih odsotnih osebnosti, med njimi ministrov dr. Antona Korošca in dr. Drinkoviča.

Sprejete so bile še pozdravne brzojavke ministrskemu predsedniku generalu Petru Živkoviču in ministroma dr. Korošču in dr. Drin-koviču.

Svoj slavnostni govor je predsednik zaključil s poudarkom, da je vladala med slovenskimi in dalmatinskimi delegati vedno največja harmonija in da stoji za Pokojninskim zavodom vse nameščenstvo in vse gospodarstvo Slovenije ter Dalmacije.

O dosedanjem razvoju Pokojninskega zavoda je poročal ravnatelj dr. Sagadin. Vsebine njegovega govora je objavljena v nedeljskem »Slovencu«.

O izgledih Pokojninskega zavoda

v prihodnosti je govoril podpredsednik g. Evgen Lovšin. Temelj novim uspehom starostnega zavarovanja zasebnih nameščenecv je konsekvентno izvedena misel samouprave. Interesi zavarovancev in delodajalcev zahtevajo skrajno štedljivost v upravnih stroških in da ostaja imovina v krajih, odkoder je izšla.

Ministru za socialno politiko je že izročil predlog novega zakona o pokojninskem zavarovanju in predvideva tri avtonomne pokojninske zavode: v Ljubljani, Zagrebu in v Beogradu.

Ker znaša primanjkljaj v premijskih rezervah še vedno 30.209.331 Din, ker bo treba rente sčasoma zvišati ob sedanjih premijah, se je treba izogniti raztegnitvi Pokojninskega zavoda v Sloveniji in Dalmaciji na druge pokrajine, kjer ne vladajo tako povoljne razmere.

Avtonomno upravljanje imovine Pokojninskega zavoda v Ljubljani, ločeno od drugih zavarovanj, je v izogib največjim nevarnostim neobhodno potrebno radi važnih okoliščin, ki v bolniškem in nezgodnem zavarovanju radi danih razmer (valorizacija pokojninskih rent) ali radi drugega značajnega zavarovanja pri teh dveh zavarovalnih panogah ne pridejo, vsaj ne v taki meri, v pošte.

Iz višjega donosa kot 6 odstotnega zakonitega obrestovanja, mora zavod kriti en del svojega zgoraj omenjenega primanjkljaja. Zato bi bile naložbe v bolnice, sanatorije, kopališča, ambulante in druge zdravstvene naprave za celo vrsto let še neprimerno, lahko pogubonosna naložba zavodove imovine, in to tudi v obliki posojila.

Starostno zavarovanje nameščenecv ne spada v okvir starostnega zavarovanja delavcev.

Govornik je ob koncu govora izrazil željo do ministra za socialno politiko, naj upošteva predlog zakona s čim prejšnjo veljavnostjo za Slovenijo in Dalmacijo, za druge pokrajine pa stopnjama po njihovi zrelosti za starostno zavarovanje zasebnih nameščenecv.

Čestitke zastopnikov.

Najprej je čestital zastopnik ministra za socialno politiko, načelnik dr. Tujkovič. Pokojninski zavod je zgled, kako naj se razvije pokojninsko zavarovanje v ostalih pokrajinah države.

Zastopnik velikega župana dr. Andrejka je naglašal harmonijo, ki vlada med velikim županstvom in Pokojninskim zavodom, kar je nemala zasluga dobrega uradništva Pokojninskega zavoda.

Oblastni komisar dr. Marko Natlačen je podčrtal veliko socialno nalogo, ki jo vrši Pokojninski zavod s tem, da navaža ljudi k prisilni štednji. S tem zmanjšuje bedo in razbremenjuje oblastno samoupravo in občine, katerih težko breme je ravno skrb za uboge in sirote.

Predsednik Zbornice TOI g. Jelačin je naglašal vzorno gospodarstvo v Pokojninskem zavodu in solidarnost, ki vlada med delegati službodajalcev ter delojemalcev. Nastopil je proti temu, da bi se skušalo razširiti delovanje Pokojninskega zavoda še na druge pokrajine. Te naj si osnujejo lastne Pokojninske zavode po zgledu ljubljanskega.

Predsednik Delavske zbornice g. Čobal je izrazil željo, da pridejo nekoč tudi delavci do starostnega in invalidskega zavarovanja.

Predsednik OUZD g. Miha Krek je izrekel

Nova bazilika v Sloveniji

Slovesna proglasitev rajhenburške cerkve za baziliko - Nad 10.000 udeležencev - Cerkvni koncert „Ljubljane“

Rajhenburg se je za izredno slovesnost, ki se je vršila preteklo nedeljo, zelo dostojno pripravil. Vse hiše so bile v zastavah in zelenju. Že v soboto so pričele prihajati ogromne množice ljudi, ki so se v nedeljo še podvojile. Lahko trdimo, da je bilo v soboto in nedeljo v Rajhenburgu nad 10.000 ljudi iz vseh krajev Slovenije, pa tudi Hrvat-ske. V soboto popoldne se je vršil slovesen sprejem mariborskega knezoškofa dr. Andreja Karlina, kateremu so zvečer domača društva priredila tudi podoknico in serenado. Zvečer se je vršila tudi rimska procesija, katere se je udeležilo na tisoče ljudi s prižganimi svečami v rokah. Pogled na procesijo je nudil nekaj izredno veličastnega.

V nedeljo dopoldne je prevzvišeni g. knezoškof dr. Karlin ob obilni asistenci duhovštine blagoslovil ogromne nove orgle in krasno zastavo dekliške Marijine družbe. Med navozo duhovščino so bili med drugimi: opat oo. trapistov Epalle, kanonika dr. Cukala in dr. Vraber, častni kanonik in graditelj bazilike Jožef Cerjak, zastopnik mariborske bazilike o. Valerijan Landergott, dekan iz Vidma Ivan Medvešek, dekan iz Leskovca Alojzij Kurent itd. Po blagoslovitvi orgel in zastave je imel škof dr. Karlin na zbrane vernike lep nagovor, v katerem je pojasnil pomen slovesnosti in končno prebral papežovo pismo, s katerim se veličastna cerkev Lurške Marije proglašja za baziliko. Papežovo pismo se glasi:

Pij papež XI. v vedni spomin:

Častiljivi brat škof lavantinski nam sporoča, da je v kraju njegove škofije, Rajhenburg imanovanem, župnijska cerkev, ki je bila, v čast blažene Marije Device Lurške Bogu odmenjena, leta 1914 slovesno posvečena. V obliki srednjeveških bazilik zgrajeno svetišče je ozaljšano z znamenitimi altariji in s slikami, ki predstavljajo skrivnosti presvetega rožnega venca in stene umetniški krasijo. Za vršitev svetih opravil v svetišču samem, opremljenem s primernimi svetilni posodami in oblačili, pa se skrbno in požrtvovalno trudijo župnijska duhovščina in mašniki, ki prebivajo v bližnjem samostanu cistercijanov (trapistov); in v to svetišče prihajajo ne le iz Slovenije, temveč tudi iz sosednjih krajev številni verniki Kristusovi, tudi kot romarji, in ponižno prosijo Lurško Devico za pomoč.

To v duhu preudarjajočo, ko Nas je častiljivi brat lavantinski škof najponižneje in na vso moč prosil, da bi blagovolili to hišo božjo ali marijansko svetišče po Svoji dobrotljivosti povisati k časti bazilike, smo se prostovoljno in radi odločili, da se tem željam ugodimo. Po posvetovanju torej s častiljivimi brati sv. rimske Cerkve kardinali, ki načelujejo sveti obredni kongregaciji, iz lastnega nagiba ter iz zanesljivega spoznanja in po resnem predurku in v polnosti Svoje Apostolske oblasti s to listino in sicer za vedno počastimo in odlikujemo župnijsko cerkev ali svetišče, ki pod naslovom blažene Marije Device Lurške stoji v kraju Rajhenburg lavantinske škofije, z naslovom bazilike manjše s predpravami in častmi, ki po apostolskih odlokih pripadajo temu naslovu. Tega ne ovira nič nasprotnega. To smo sklenili in določimo, da ta lista vselej vselej neovržena (zanesljiva), veljavna in merodajna obstoji in ostane ter da začne in obdrži svoje popolne in neokrnjene učinke; in da tiste, na katere se ozira ali bi se mogla ozirati, zdaj in pozneje v polnem obsegu podpira; in da se mora pravilno tako razsojevati in razlagati in da postane od zdaj naprej neveljavno in ničevno, karkoli bi se o tem od kogarkoli, od kakršnekoli oblasti, utegnulo vedoma ali nevedoma izpodbijati. — Dano v Rimu, pri svetem Petru, z ribičevim pečatnim prstanom, dne 8. junija 1929 v osmem letu našega papeštva.

Pečat. P. Kard. Gasparri, drž. tajnik I. r.

Nato je g. knezoškof služil sv. mašo, med katero je dovršeno prepeval pevski zbor »Ljubljane« *pod vodstvom dr. A. Dolinarja, na orgle pa je igral naš poznani mojster Stanko Premrl.*

Med slavnostnim obedom je knezoškof dr. Karlin sporočil zbranim gostom, da je v priznanje izrednih zaslug imenoval za častnega konzistorijalnega svetnika župnika nove bazilike g. Josipa Tratnika, g. opata Epalle in videmskega dekana g. Ivana Medveška.

čestitke v imenu sorodne socialne institucije, saj je usoda OUZD ozko zvezana z usodo Pokojninskega zavoda. Govornik je povabil prisotne na proslavo štiridesetletnice delavskega bolniškega zavarovanja, ki ga bo OUZD slavil čez mesec dni. Tako se bodo mogli prepričati in si ogledati socialno delo dveh naših najvažnejših institucij. Če je že med delodajalci živa zavest o potrebi starostnega zavarovanja, tembolj živa zavest mora biti med delojemalci in tudi delavci že čuti to potrebo. Miren in zadovoljen delavec je zanesljiva podlaga družbi in splošnemu gospodarstvu.

Zastopnik mestne občine g. Tavčar je omenjal veliko delo, ki ga je Pokojninski zavod izvršil za omiljenje stanovanjske bede.

Delegat Donadini iz Splita je izrazil popolno zaupanje Dalmatincev v slovensko upravo Pokojninskega zavoda, ki je bistveno pripomogla k tako krasnemu razvoju.

Zadnji je izrekel svoje čestitke še glavni tajnik zbornice TOI dr. Windischer.

Sprejeta sta bila nato dva predloga, da se ob jubileju Pokojninskega zavoda nakaže uradništvo dvojna enomesečna plača in da se ravnatoku izplača rentnikom dvojna enomesečna renta. Načelstvo je bilo pooblašeno, da najde za to kriteje.

Slavnostni občni zbor je zaključil predsednik g. Vrtovec, ki se je zahvalil vsem prisotnim, zlasti načelniku dr. Tujkoviču, na katerega je naslovil apel, naj tolmači ministru za socialno politiko vse želje zborovalcev in vsega privatnega nameščenstva Slovenije in Dalmacije.

Ob 8 zvečer se je na čast zborovalcem vršil banket.

Telovadba Orlov.

Ob 2 pop. se je vršila v proslavo 20letnice obstoja Orla javna telovadba, katere se je udeležila ogromna množica ljudi, med njimi tudi knezoškof dr. Karlin s spremstvom. Vsi so z velikim zanimanjem sledili krasnim izvajanjem Orlov in Orlic.

Ob pol štirih popoldne se je v prostrani baziliki, ki je bila do zadnjega kotička napolnjena — prodanih je bilo nad 4000 vstopnic, veliko število ljudi pa sploh ni več dobilo vstopnic — vršil

koncert »Ljubljane«.

Koncerta so se udeležili vsi že zgoraj navedeni gospodje s knezoškofom dr. Karlinom, general Bošković iz Krškega z več častniki in gotovo vsa inteligenca od Zidanega mosta pa do Dobove.

Pevske točke je izvajalo slov. glasbeno društvo »Ljubljane« *pod vodstvom svojega pevovodje dr. Antona Dolinarja. Zbor je zapel predvsem tri priljubljene, zares lepe Marijine pesmi slovenskih skladateljev Mlinarja-Cigaleta, Kimovca in Schwaba, potem tri ruske cerkvene pesmi Bortnjanskega, Lyovskega in Čajkovskega, zelo izrazite in učinkovite skladbe, ter končno Premrlov zbor »Z glasnim šumom s kora«, starejšo, prav posrečeno in hvaležno koncertno skladbo, Klemenčičovo ljubko Marijino z začetnim altovskim samosplovom in Bortnjanskega preprosto zgrajeno, a polno doneči in srca užigajoči »Tebe Boga hvalim«. Zbor »Ljubljane« *je bil dobro pripravljen in je svojo nalogo izvršno rešil. Zborovske skladbe, ki jih je »Ljubljane« *pela, smo sicer nekateri že dostikrat slišali, pa smo jih še vedno radi in z užitkom poslušali. Predvsem pa je treba ob tej priliki poudariti in poudariti veliko glasbeno-vzgojno delo, ki je vrši »Ljubljane« *ravno s takimi podeželskimi poljudnimi koncerti. Na koncertu so kot solisti nastopili tenorist g. Gostič, ki je občuteno zapel Dolinarjevo Ave Marija, altistinja gdč. Pirčeva in sopranistinja gdč. Gerlovičeva; pri sv. maši dopoldne pa je pel Premrlovo Ave Maria basist g. Likovič. Vsi so se lepo izkazali in ugajali.****

Enako se more reči glede orgelskih točk, da je zvok orgel pri tako polni udeležbi vse bolj sočen in prepričevalen in sugestivno je polno zanimanje poslušalstva vplivalo tudi na orgelskega mojstra g. Premrla, da je z izrednim vzмахom odigral svoj orgelski part. Bodisi da je ubiral slavnostna razpoloženja v Büsserjevi Slavnostni koračnici, ali ubiral religiozno-lirske strune (v izredno iskreni Böllmanovi Molitvi k naši ljubi Gospej), bodisi, da je Bossija prikazoval od druge strani, kot smo ga do sedaj poznali (Sonatine), povsod je bilo čutiti istega Premrla, ki zgrabi vsako čustvo na dnu in poslušalca takorekoko prisili, da mu odpre svojo notranjost na stečaj. Povsem odveč bi bilo govoriti o tehnični izvedbi, ki je bila zlasti v Canestrarjevi: Allegretto festoso še posebej podčrtana, tako, da so se tisočere glave kar ozirale proti koru in občudovale ono drobljenje, ki ga je izvajanje nudilo. Dobra orgelska godba je za muzikalno vzgojo ljudstva izredne važnosti in da je ljudstvo voljno vzeti to na znanje, je pokazal koncert.

Po koncertu so se ljudske množice začele razhajati na vse strani. Pohvaliti moramo železniško upravo, ki je šla v vsakem oziru na roko. Da so mogli vsi udeležniki pravočasno domov, je vozil eno uro po rednem vlaku še poseben vlak do Zidanega mosta.

Vsa slovesnost je potekla v najlepšem redu in v popolno zadovoljnost vseh udeležencev, ki bodo ta dan ohranili v trajnem spominu.

Dr. Ivan Verčon ne ordinira do konca septembra

★ Doraščajoča mladina naj zavziva zjutraj kozarec naravne »Franz-Josef« *grenčice, ki doseže vsled svojega učinkovanja kot čistilo želodca, črev in krvi zelo zadovoljive uspehe pri deklicah in dečkih. Na otroških klinikah se vporablja »Franz-Josef« *voda že pri malih, češče zelo zaprtih bolnikih. Dobiva se v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.**

Proslava bl. Janeza Bosca

Ljubljana, 9. septembra.

Včeraj in prejšnje dni se je na Rakovniku pri Ljubljani zbralo veliko število pobožnih romarjev iz vseh krajev Slovenije, ki so skupno s salezijanci proslavili proglašenje Janeza Bosca za blaženega. Že v petek, zlasti pa v soboto in v nedeljo dopoldne so se od vsepovsod zbirale na Rakovniku množice vernega ljudstva. V soboto in nedeljo zvečer je bila cerkev na Rakovniku krasno razsvetljena, vršila se je procesija s prižganimi svečami, nato so romarji vso noč prepevali in molili v cerkvi. Salezijanci so vso noč spovedovali, zjutraj ob treh pa se so romarji pričeli vrstiti k obhajilni mizi. Od štirih zjutraj dalje so se vsake pol ure vršile svete maše, slovesna pontifikalna maša pa je bila ob pol 10 dopoldne. Bral jo je mariborski pomožni škof dr. Tomažič, ki je tudi pridigal. Popoldne pa je bilo na Rakovniku najbolj živo. Ob 4 se je vršila slovesna procesija, ki se je je udeležila velika množica vernikov. Ob cestah, okoli cerkve, po vseh bregovih je ljudstvo, ki ni moglo v procesijo, motrilo to slovesno pot, kjer so nosili tudi kip blaženega Janeza Bosca. Najsvetejši je v procesiji nosil mariborski pomožni škof dr. Tomažič. Veliko pozornost so vzbujali mladi vitezi, ki so spremljali v lepih uniformah in s helebardami kip Janeza Bosca. Po procesiji je bil pred cerkvijo podeljen množici blagoslov, nato pa se je vršilo darovanje in naposled pridiga škofa dr. Rožmana, ki je radi defekta na avtomobilu šele med procesijo prišel na Rakovnik iz Nove Stifte. Proti večeru se je ljudstvo z Rakovnika razšlo. Bila je to lepa slovesnost, ki ostane vsem, zlasti pa salezijancem samim v lepem trajnem spominu.

Jubilej železničarske organizacije

V nedeljo dopoldne se je v veliki dvorani Uniona ob priliki dvajsetletnice organizacije vršilo slavnostno zborovanje, ki ga je otvoril in vodil predsednik organizacije narodnih železničarjev g. Jug in na katerem sta govorila g. Škrjanc ter g. Deržič. Prvi govornik se je bavil z zgodovino in razvojem organizacije narodnih železničarjev pred vojno, dočim je drugi govornik govoril o razvoju in delu organizacije po prevratu. Na zborovanju se je ugotovilo, da so bili pred vojno železničarji za 40—50 odstotkov bolj plačani kot danes, da so ob prevratu v veliki meri ravno železničarji rešili in obvarovali domovino pred opustošenjem razkropljene armade in da so slovenski železničarji sploh ljudje na svojih mestih, vneti za svoj stan, za državo, za domovino, za prospeh prometa. G. Deržič je poudaril, da je na slovenskih železnica najzvoornejši promet, da je na njih najmanj nesreč in nezgod, kar vse gre v dobro požrtvovalnim železničarjem. Z zborovanja je bil razvit nov društveni prapor, ki ga je lepo izdelala ljubljanska trdnica Neškudla. Prapor je bil izročen praporščaku Koprivcu. Nato so k jubileju in novemu praporu čestitali zastopniki oblasti in zastopniki drugih železničarskih organizacij, ki so se iz raznih krajev države pripeljali v Ljubljano na slavo svojih tovarišev. Zborovanja in drugih slovesnosti so se udeleževali tudi zastopniki čeških železničarjev. Potem so zborovalci odšli v sprevedu z godbo in novim praporom na čelu skozi mestne ulice, nakar so se razšli. Popoldne se je na vrtu Uniona vršila veselica in koncert železničarske godbe.

Tramvaj na Glinca in Vič

Ljubljana, 9. septembra.

Stvar postaja resna! Doslej se je o tem le govorilo, tu in tam kdaj pisalo, — no, ljudje temu niso dosti verjeli. Zdaj gre zares! Danes dopoldne so se na magistratu zbrali odlični gospodje od mestne občine ter od drugih prizadetih javnih uradov in korporacij, ki so najprej pregledali načrte za novi tramvaj, nato pa so si na licu mesta ogledali položaj, kje in kako bo tekla nova proga za tramvaj. Komisijski ogled se je začel ob 11 dopoldne pred glavno pošto, odkoder se bo nova proga na Vič odcepila od dosedanje stare tramvajske proge. Danes je bil izvršen le ogled proge proti Viču, dočim bo ogled proge proti Šiški izvršen jutri dopoldne.

V ogledni komisiji so bili zastopniki vojnega in gradbenega ministrstva, TOI, poštne direkcije, posamezni prizadeti posestniki ter večje število mestnih svetnikov. Navzoča sta bila tudi župana iz Viča in iz Zg. Šiške ter dva avstrijska inženjerja iz Gradca odnosno z Dunaja, ki sta izdelala podrobne načrte za novi tramvaj ter končno zastopniki Maloželezniške družbe, ki bo tramvaj gradila.

Nova tramvajska proga proti Viču se bo pred glavno pošto odcepila od sedanje stare proge, ki se bo obenem spremenila v dvotirno, in sicer od pošte do Figovca. Kot dvotirna proga bo speljana do Knafličeve ulice, kjer se bo za kratek čas zopet strnila v enotirno progo do Zvezde, ker je na tem mestu Šteburgova ulica preozka, da bi po njej tekla dva tira in bi bil možen še zadosten in varen ostali promet z vozili. Ob Zvezdi in mimo nunske cerkve do Lukmanove hiše bo proga spet dvotirna. Sedanji hodnik ob Zvezdi se bo nekoliko umaknil s ceste, približno 1 meter. S tem se bo hodnik spravil v sklad z ostalo stavbno črto, odnosno s hodnikom v Šteburgovi ulici. Cesta mimo Zvezde bo s tem postala širša. Pred nunsko cerkvijo bo postaja ter bo v ta namen najbrže zgrajena mala čakalnica. Ob hodniku poleg nunske cerkve se bo napravila varnostna ograja pred obujinimi vrati, ki vodijo s samostana, odnosno iz uršulinske šole. S tem bo preprečena nevarnost, da bi dijakinja iz uršulinske šole po neprevidnosti udrele iz hodnika naravnost pod tramvaj.

Mimo Lukmanove hiše v Gradišču bo tramvajska proga enotirna. Na obeh straneh, kjer je vhod v ožino, bo zgoraj pritrjen signal, ki bo avtomatično opozarjal voznike, ki bodo prihajali bodisi iz Erjavčeve ulice ali pa iz Kongresnega trga, na prihajajoči tramvaj iz nasprotni strani po ozki cesti. S tem bo nevarnost karambola omiljena, če ne sploh izključena.

Pri ogledu je bilo sproženih več misli, kako še drugače rešiti problem tramvaja in razvoja pro-

meta skozi to ožino sploh. Morda bo mestna občina pozneje odkupila Lukmanovo hišo ter potem razširila cesto. Padel pa je tudi predlog, da bi se napravile primerne arkade pred hišo. Napravil naj bi se predor za tramvaj ali pa vsaj za pešce, potem bi ne bilo treba podirati cele hiše. Na ta način so rešili podobne probleme že tudi drugod, po večjih mestih, ki bolehalo na isti hibi, kot Ljubljana, to je na preozkih cestah.

Od Lukmanove hiše bo mimo dramskega gledališča zgrajena spet dvotirna tramvajska proga do samega vhoda v Rimsko cesto. Tam bo v ostrem ovinku zavil tramvaj na Rimsko cesto, in sicer z enim samim tirom, ker za dva ni prostora. Takoj ko ovinek zavrnan, nastopita spet dve progi, ki tečeta potem po vsej Rimski cesti in dalje po Tržaški cesti do konca tobačne tovarne. Na križišču Rimske in Gorjupove bo postajališče. Slednja postaja bo na križišču Rimske, Bleiweisove in Tržaške ceste. Tudi pred tobačno tovarno bo tramvaj obstajal.

Od tobačne tovarne dalje bo tekla ena sama proga po Tržaški cesti do konca projektirane linije, to je do hiše št. 41 na Viču. To je po priliki 160 metrov naprej od farne cerkve na Viču. Postajališča na tej progi so še neresena vprašanja. Pri ogledu proge je padlo od prizadetih več umestnih predlogov glede postajališč. Tako zahteva Rožna dolina postajo pri Glinski ulici, katera da je bolj umestna kot pa sedaj določena pri Stan in Domu. K tej postaji gravitira velik del Rožne doline, ki šteje svojih 2000 prebivalcev. Slednja postaja bi bila na Glincah poleg mlarne. Nekako pri policijski stražnici na Viču bi bilo zgrajeno izogibalnice ter bi tukaj bila tudi postaja. Nato gre proga še mimo viške šole in cerkve mimo odcepa poti na Polhov gradec ter se nekaj dalje konča s končnim izogibalščem in postajo pred hišo št. 35 na Viču.

Vsa proga od pošte do Viča bo dolga 2,76 km ter bo imela skupno devet postajališč. Od pošte do Rimske ceste teče proga po mestni, nato pa dalje do konca po državni cesti. Proga zapusti pri hiši št. 12 na Tržaški cesti mestni pomeni ter sega potem v pomeni občine Vič. Največji vzpon proge znaša 14,6‰, in sicer samo na dolžino 80 metrov. Ostale strmine so vse pod 10‰.

Pri ogledu so se nekateri zavzemali za to, da bi nova proga tekla mesto izpred pošte raje z Marijinega trga skozi Wolfovo in Gosposko ulico ter od tu dalje na Vič. S tem bi se pritegnil na novo progo večji obseg ulic in večje število prebivalstva v Trnovem in v Krakovu. Ta predlog pa se ni sprejel ter bo proga tekla tako, kot je omenjeno in določeno sedaj. Jutri se vrši ogled še ostale proge od pošte proti Šiški.

Nemški zdravnihi

obiščejo Jugoslaviijo

Dne 11. septembra pride zopet preko Maribora skupina 110 nemških zdravnikov v Jugoslaviijo. To potovanje priredi deželna zveza za tujski promet v Karlovih varih. Med izletniki je nad polovico udeležencev iz Nemčije, in sicer iz Hamburga, Bremena, Berlina, Kolna, Frankfurtu in Dresdenu, ostali so nemški zdravnihi iz češkoslovaške republike, ki tvorijo Reichsverband der deutschen Ärzte-Vereine in der CS Republik, katerega predsednik je dr. Schöppe. V družbi se nahajajo tudi dame, V Mariboru bo slovesen sprejem na kolodvoru, v Rogaske Slatini priredi mariborska oblast banket in zdravilišče da gostom brezplačno stanovanje ter priredi tudi koncert in razsvetljavo. Dne 12. septembra ob 17.19 pridejo izletniki v Ljubljano, kjer jim mestna občina priredi južno. Isti večer še odidejo na Bled, kjer bodo posebno prisrčno sprejeti, ker vodi ta izlet ravnatelj Prometne zveze v Karlsruhe, gospod Ott, ki je bil svojčas na Dunaju v centralni Zvezi prometnih društev slovenskemu tujskemu prometu velik prijatelj. Na Bledu priredi ljubljanska oblast banket in preskrbi občina brezplačno stanovanje in avtomobile ter čolne. Po ovinku čez Postojno in Opatijo pridejo izletniki na Sušak, kjer se vkrajo na ladjo Jadranske plovidbe, ki je izletnikom dovolila izredne bonitete. Ogledali si bodo Šibenik, Trogir, Split, Dubrovnik in Boko Kotorsko. V Dubrovniku jim priredi Putnik banket, v Splitu pa jih pogosti trgovinsko ministrstvo. Vrnjejo se skozi Zagreb. Vso prireditev je aranžirala Zveza za tujski promet v Ljubljani in bo njen ravnatelj spremeljal družbo na potovanju.

Klic iz tujine

(Od našega posebnega poročevalca.)

»Pridite, gospod, da vidite v naših kolonijah vso resničnost!« — Tako mi je govoril v petek visokorasel Dalmatincec.

In sem šel.

Nedelja.

Vso noč sem prevozil z rapidom (brzim vlakom), vso dolgo, vročo in soparno avgustovsko noč. Toda kljub temu je bilo vse solnčno moje razpoloženje; saj se vozim k domačim ljudem! In tudi pokrajina vabi vsa zelena, bujna, gozdovi, travniki, vinogradi — griči, doline — skoro kakor v domovini, v Sloveniji.

»Aurillac« (izg. Orijak) — moja zadnja postaja. Nad 800 km proč od Pariza, od koder sem se vozil. Izstopim. Mesto je bogato — »opulent«. Do tega bogastva me je povzdignilo radi svoje izvrstne sirske industrije. Tu je namreč središče izdelovanja sira »Cantal«. — Toda že čaka avto, ki vozi še 75 km daleč v hribe do mojih domačinov — do Mur de Barreza (izg. Mur de Baréz).

Cesta gre na vrh bregov, vasi čepijo na majhnih ravninah (platojih). Zemlja je izredno bogata, plodna; zlasti je videti, kako skrb posvečajo domačini živinoreji: krasne pasme, leporejena živina, govedo, drobnica se pase po bujnih pašnikih.

Dolina je vseskozi ozka, v obliki črke V; na dnu je prostora komaj za vodo, ki se peni čez pečine. Naša cesta se pa zvija nad globokimi prepadi.

Dospemo v Mur de Barrez. Majhna, stisnjena gorska vas, ki se je pa razkošila radi razmaha industrije v Truyère. Srečavamo črne tipe, Španjole, Portugalce, Italijane in že se vi-

Strašna žaloigra

V Ptujski okolici se je zgodil grozen zločin. Anton Horvat je bil kmet v Zgornji Pristavi 30. župnija Sv. Vid pri Ptuj. Rad je pil in zgodilo se je, da je cele dneve bil pijan. Gospodarstvo je šlo rakovo pot. Tudi v torek, 3. septembra, je mož cel dan popival in se zvečer vrnil domov pijan. Šel je spat na skedenj. Ko ga je zjutraj žena poklicala — ga nikjer ni bilo; na skedenju je ostal le njegov kloбок, ležišče je bilo mlaka krvi. Povsod so iskali očeta, a ga niso našli. — V sredo so naznanili vso zadevo orožnikom, ki so hitro našli truplo umorjenega v koruzi preko ceste. Imel je razbito čepinjo. Kdo je ubijalec? Zdravniki so se izjavili, da je Horvat umrl radi izkrvavljenja možgan.

Ker je bil Horvat v tožbi z nekim sosedom, je sum padel nanj in orožniki so ga zaprli. Sosed je zatrjeval, da je nedolžen, a moral je vseeno v zapor. V soboto se je pa preiskava obrnila v čisto drugo smer. Horvat ima obilno družino, s katero ni živel v ljubezni. Najstarejši njegov sin, Martin, rojen 1911, ni poseben bister, a očeta ni mogel prenašati. Sum je padel tudi nanj in v soboto je sin priznal, da je umoril v torek zvečer ob 10 s sekiro svojega očeta. Očetomorilec so zaprli. Vsa okolica je razburjena radi groznega zločina. To so sadovi pijače in slabe vzgoje...

Osebnosti

★ Iz vojaške službe. Izpit sta napravila za čin aktivnega poročnika bojnega broda 2. razr. poročnika fregate Josip Černi in Franc Kozjak ter za čin rez. sanitetnega majorja mornarice rez. san. kapetan 1. razr. dr. Ivan Babo-selac. — Za čin rezervnega inženjerskega podporočnika so napravili izpit naslednji podnaredniški-dijaki dijaške čete 4. pionirskega bataljona: Josip Huš, Milan Marković, Josip Flego, Drago Jager, Anton Topolovec, Angelo Molinaro, Manfred Pastrovic, Branko Adamič, Otmar Čizek, Nikola Orlić, Ivan Mastinšek, Emerik Ajholcer, Vinko Bač-nar, Josip Palan, Josip Marković, Karlo But-nar, Josip Furlan, Alojz Nekrep, Branko Jelič, Božo Plamenac, Stanko Kovačević, Koloman Šiftar, Milan Kukič, Dušan Vujčić, Maks Ljub-ša, Mate Pavlovič, Stanko Soč, Ivan Horn, Josip Fleisig, Josip Miler, Budimir Komadin, Josip Kosec in Josip Lisnić. — Po službeni potrebi so odrejeni na službo na kr. brod »Labud« poročnik bojnega broda 2. razr. Boris Slavik in uradnik II. kategorije 3. skupine — učitelj Živko Sekulić; na službo na kr. brod »Jastre« poročnik korvete Otmar Krepel; na službo v pomorsko zrakoplovno šolo poročnik korvete Branko Šušljik in za vodnika čevskega orožniškega voda 5. orož. polka rez. pehotni podporočnik Lino Skalamer.

Druge vesti

★ Državna meščanska šola v Ormožu. Služba božja bo dne 16. sept. ob pol 9, začetek pouka dne 17. sept. ob 8. uri.

★ V Uradnem listu št. 90 od 7. septembra t. l. je objavljen »Zakon o razprodajah« (Službene novine z dne 23. julija 1929) in »Naredba o oprostitvi poljedelskih in obrtnih zadrug od plačevanja taks« (Službene novine z dne 15. avgusta 1929).

★ Nesreča v zagorskem rudniku. V ponedeljek ob 10 dopoldne je v rudniku v Zagorju nenadoma zasula zemlja rudarja Miho Noli-mana. Ponesrečenca so odkopali čeli dan, dokler niso res do njega dokopali in sicer so ga našli hvalabogu še živega. Izkopali ga pa še niso, ker leži med tramovi, ki bi ga z udarjajočo se zemljo zopet zasuli, ako bi se ne rav-nalo z največjo previdnostjo. Upajo pa, da ga morda rešijo tekom ene ure, ako bo sreča mila.

★ S pipcem si je prerezal vrat. 15 letni France Piki iz Arjevasti, ki se uči mesarske obrti, si je 6. t. m. zvečer prerezal vrat in sicer iz strahu pred mojimstom. Ta mu je izročil vsoto denarja in ga poslal po kupljeno tele ter mu zaupal, da ga steha in plača. — Vročina je bila, ni čuda da je bil France zelo jezen. Pa kdo bi pil vodo, ko pa je denar v žepu. Privoščil si ga je obilno mero, se napil in obležal. Ko se je na večer streznil, ni bilo ne denarja ne te-lička, samo pipce je bil v žepu in sicer tako ojster, da si je fant iz strahu »kaj bo«, prerezal

vrat. Mojster ga je dal takoj obvezati ter pe-ljati v bolnico, kjer si je še enkrat na potu po-skušal vzeti življenje.

★ Tuzlanska oblast želi sama graditi želez-nico. Komisar tuzlanske oblasti je izročil ministr-stvu za javne zgradbe obširen elaborat o zgradbi proge Tuzla—Brčko. Za to progo bi prišli v poštev dve trasi in sicer po dolini reke Tinje. Proga bi bila dolga 70 km, stroški pa bi znašali 110 milijonov dinarjev. Oblast je zahtevala zase koncesijo za zgradbo te proge, kor upa, da se ji bo v spo-razumu s težko industrij, katere je dovolj v tu-zlanski oblasti, posreželo preskrbeti potrebni ka-pital za zgradbo. V tej oblasti se nahaja velik rudnik soli, ki bi mogel dvigniti svojo kapaciteto od 6000 vagonov letno na 10.000, kar bi bilo do-volj za preskrbo vsega prebivalstva v državi. Tudi Soljavca tovarna v Lukovcu pri Tuzli je obljubila preskrbeti kapital 50 milijonov dinarjev. Komisarju tuzlanske oblasti je baje že obljubljeno, da bo tuzlanska oblast dobila to koncesijo.

★ Direktor hranilnice se vrge pod vlak. V noči od sobote na nedeljo je v Belgradu izvršil na grozen način samomor direktor Novosadske hranil-nice Toda Bajlić. Bil je z nekim svojim prijateljem v Kneževcu blizu Belgrada na svojem posestvu. Vračajoč se z vlakom, je odšel pod izgovorom, da ga boli glava, na platformo vagona, odkoder se je vrge na tračnice, tako, da je šel ves vlak preko njegovega trupla in ga razmrcvaril. Samomor je izzval veliko senzacijo. Vzrok samomora je bil, ker je Novosadska hranilnica, kateri je stal on na čelu, padla nepričakovano pod stekal. Neki kmet, ki je imel vložnih 10.000 Din, je prosil direktorja, naj mu izplača vsaj 5000 Din, toda Bajlić mu je ponu-žil mnogo manj. To je kmeta razjezilo in preko advokata je zahteval, naj mu izplača banka vso vsoto. Ker mu banka ni mogla izplačati, je bil nad njo odpravljen konkurz. Čim so drugi vlagatelji to zvedeli, so prihiteli, da bi dvignili svoj denar, toda dobili niso ničesar. Ko je komisija pregledala ban-ko, ni našla niti vinarja, od zalog pa je našla le tri šivalne stroje. Bajlić je bilo 48 let ter zapuščal ženo in otroke. Imel je le malo posestva v Knežev-cu in hišo v Belgradu.

★ Muhtar Jusupović ustreljen. V soboto zjutraj ob pol 7 je bil v Novem Sadu, kot smo že poročali, ustreljen vojak Muhtar Jusupović, ki je 18. aprila 1925 na straži v pijanosti ustrelil s puško tri čast-nike. Obsojenec je do zadnjega trenutka trdil, da tega ni napravil zavestno, vojskemu imam pa je dejal, da ga je Alah kaznoval zato, ker se je pred zločinom dal pregovoriti, naj pije vino in je svinjsko meso. Justifikacija je prisostvovala okrog 5000 radovednežev. Značilno in sramotno za se-danji duh časa je, da so med radovedneži prevla-dovale ženske, zlasti mlade deklice. Prišle so, da prisostvujejo smrti nesrečnega, ki je moral z last-

Ljubljana

Nočna služba lekarn.

»Nočno službo imajo drevi: Mr. Bahovec, Kon-gresni trg; Mr. Ustar, Sv. Petra cesta 78 in Mr. Hočevar, Šiška VII.

Poset nemških žurnalistov

Pretekli petek, 6. t. m. se je pripeljala iz Nemčije preko Jesenice v Ljubljano skupina nem-ških žurnalistov pod vodstvom g. dr. Otto Färber-ja, direktorja »Badische Zentrums- und Landes-zeitung«. Že na Jesenicah so jih prisrčno sprejeli, tako da so gostje iz Nemčije takoj ob prihodu v našo državo dobili najlepši vtis. V Ljubljani so posetili naj-prej g. knežškofa dr. Jegliča in g. velikega žu-pana dr. Vodopivec in se je v razgovoru izrazila z naše strani želja, z nemške pa že prej obstoječi namen, da bodo Nemci v še večji meri obiskavali našo državo, s katero jih vežejo tako odkritosrčne simpatije kakor realni interesi, neglede na veliko privlačnost, ki jo ima naša domovina na tujece po svoji zredni lepoti in svojevrednosti. G. veliki žu-pan je pri tej priliki omenil potrebo, da se pri nas povzdignejo naprave, ki služijo pospeševanju tujskega prometa, kakor hoteli, adaptiranje cest za avtomobile itd. itd.

Nemški žurnalisti so posetili velesejem in se ob tej priliki pohvalno izrazili zlasti o našem za-družništvu, ki da stoji v nekih panogah relativno višje ko v Nemčiji. Popoldne so si ogledali Manj-šinski institut, kjer so se zanimali predvsem za vprašanje slovenske manjšine v Italiji. Ogledali so si tudi Narodno galerijo ter uživali razgled z grada.

nim življenjem poplačati svojo krivdo. Justificirani Muhtar je pred svojo smrtjo dovolil zdravnikom, da ga po ustrelitvi operirajo in mu odvzamejo žle-ze. Takoj, ko se je množica razšla, so zdravniki iz trupla izrezali žleze in jih vcepili nekemu staremu Vojvodinčanu in nekemu ruskemu polkovniku. Zdravniki so izjavili, da je taka operacija zelo pre-prosta in kratka in bodo njene uspehe sporočili javnosti, čim se bodo ti pokazali. Oba operirane se počutita dobro in ne čutita nikakih bolečin. Ope-racijo je izvršil nek zdravnik, ki je v Parizu študi-ral metodo pomlajevanja po dr. Voronovu.

★ Stenski zemljevid Evrope za šolske sobe. Priredil dr. Valter Bohinec, velikost 156×104 cm. Cena za nenapeljen zemljevid v 2 listih Din 80, nalepljen na platno s palicami Din 220. Založila Ju-goslovanska knjigarna v Ljubljani. — Z izdajo tega zemljevida je ustrezno zlasti šolam, uradom, trgov-skim podjetjem itd. kakor tudi posameznikom. Zem-ljevid je natančno izdelan in upošteva vse toza-dnevne izpremembe do najnovejšega časa. Na zem-ljevidu so označene v glavnih potezah terenske formacije, najvažnejši vrhovi in reke (pri teh tudi njih plavnosti). Jako nazorno pa je orisana v barvah politična razdelitev. Takega zemljevida doslej ni-majo ne Srbi ne Hrvati. Šolam in drugim javnim lokalom je zemljevid nujno potreben.

Zvečer je bila večerja, na kateri so se zbrali odlični predstavniki našega katoliškega kulturnega in gospodarskega življenja ter častikarstva in so se izrekli z obeh strani prisrčne zdravice.

V nedeljo 8. t. m. so nemški gostje v sprem-stvu svojih slovenskih prijateljev obiskali Brezje in Bled, ki jih je očaral kot naravnost idealno le-tovišče. Nato so se odpeljali na Sušak ter se bodo podali ob dalmatinski obali do Dubrovnika, potem pa čez Cetinje in Bosno v Zagreb.

*

© Umrla je v nedeljo 8. t. m. ob 6 zvečer po kratki boleznii gospa Ivana Kralj, soproga tajnika »Zadrugne zveze« g. Antona Kralja. Pogreb blage gospe bo danes popoldne ob 3. uri iz žalnega doma v Streljski ul. 5. Svetila ji večna luč! Pre-ostalom naše iskreno sožalje!

© Kongregacija za gospe pri sv. Jožefu se udeležila danes ob 3 popoldne pogreba pokojne čla-nice ge. Ivane Kralj.

© Akademija Združenja gledaliških igral-cev, ki se bo vršila 14. septembra v Unionu ob sodelovanju najboljših moči našega gledališča, bo po svojem pestrem in izbranem repertoarju čisto svojevrstna prireditev. Prav tako zanimiv bo drugi, umetniško boemski večer, ki se bo vršil pri pogrnjenih mizah. Vstopnina za oba večera je zelo zmerna. Predprodaja vstopnic bo za oba večera v Matični knjigarni na Kon-gresnem trgu, na dan prireditve pa pri večerni blagajni v Unionu.

© Kino Ljubljanski dvor: po francoskem pisatelju Emile Zoli: Therese Raquin z Gino Manes v naslovni vlogi. (Samo še danes.)

© Mestna zastavljavnica prične z rednim po-slovanjem v novih lokalih na Poljanski cesti 15 dne 12. t. m. v običajnih uradnih urah. Družba vseh v januarju zastavljenih, a neresenih predme-tov se vrši izjemoma, kakor že javljeno, dne 19. t. m.

preko grap, hiti v ovinkih višje, vedno višje, na vrh, kjer se zlegne po platoju: St. Geneviève — Ruyeres (izg. Sen Zeneviev — Rüjér). Povsod ista slika. Malo lepše barake. Možje valijo ska-le, se spenjajo, nosijo — potiskajo vagono, mo-žje, ki ne poznajo drugega, nego sinji nasmeh naše Adrije, njeno burjo in njeno svobodo — vse za 24 frankov na dan...

A hrana? — Kaka pa naj bo za 10 frankov? Povsod hite vse misli, besede le domov, k ženi, ki čaka pomoči; k otrokom, ki čakajo na kruh od očeta — ki sam nima nič...

Tujina, o tujina, kako si jih varala!

Na vasi je ples na trgu — saj je danes nedelja! — vsi domačini so zbrani in se vrte v veselem rajanju — naši trpni pa tišičjo vozil-ke, valijo skale, garajo, trpe... Med vsele vzklike iz vasi se vmešava tožba Dalmatin-cev...

»Zdravili! — Pozdravite domovino! — Z Bo-gom! —

Cesta pada zopet preko sten navzdol proti dnu, skače čez prepade, se ovija krog skal. Pri vodi smo: Cadena (izg. Kadena = veriga).

Ziv pekel. Zidajo ogromen jez za 400.000 voltov močno elektrarno.

Dragi Mile Mrdja, kako mi zveni tvoja ža-lostna beseda v mojih ušesih! Rajši, stokrat rajši doma ostati!

Pa so vam oblubljeni raj, lepe plače, svo-bodo, denar, veselje. Našli ste jarek — in tam prenašate zdaj skale, jeste iz portugalskih krožnikov, komandirajo vam pa italijanski šefi. In kolnejo vas in vašo domovino, vaše žene in vaša dekleta. Za 24—28 frankov na dan...

Da bi si odpodili?! — Kje? — Ni morja, ni svobode, ni hiš, ni prijaznih obrazov, ni naše pesmi, ni naše besede! V barake morate, v temne, nizke in veter vam piha iz brezdnega gor skozi špranje v podu in se igra z vašimi cunjami, ki jih obešate po umazanih stenah...

dijo tu in tam po 2 m visoki moški z dalmatinskimi čepicami.

V arcu naše naselbine smo!

Med temi hribi in med 4000 raznimi delavci moram poiskati tisoč Hrvatov.

Cesta se spušča s hriba v dolino. V veli-kanskih serpentinah hiti iz grebena navzdol, reže v steno. Avto se ustavi: prva grupa naših delavcev. Skalo izstreljujejo, da razširijo cesto. Pet korenjakov iz Kuina.

»Dobro dan, kako kaj?« — »E, slabo, slabo, gospodine!« Obraz se vsem osolnči, ko slišijo slovanski pozdrav. »Slabo, gospodine!« Pot jim lije z obraza, solnce žge neznosno razžarjene skale. »Slabo, 24 frankov zaslužimo. Doma imam štiri otroke!« — »Jaz tri.« — »Jaz ženo...«

Avto vozi dalje. V grupah srečavam naše ljudi z zagorelimi obrazi, ko lomijo skale v solnčni vročini, 800 m nad reko, v prahu in ka-menitih drobcih, brez vode — v strmeh bregu — za 50 Din na dan.

Na strmeh bregu, čisto na grebenu, par hišic, nekaj barak, potisnjenih v breg, kakor da bi merile prepad: Brezou (izg. Brezú).

Vse polno naših ljudi. »Dobro dan! Živijo!« Zasmeh se obraz. Domači človek v teh hribih! Krog avtomobila se vsujejo. Vse je obdan od njih; deset, dvajset, petdeset, dve sto...

Kako se vam godi? — »Slabo, slabo, gospo-dine! Zaslužimo 24—27 frankov. Delamo deset ur. In pogledjte, kje delamo! Kopljemo, nosimo skale, vrtamo tunele. Tu spodaj, 500 m globo-ko, vidite, tisto črno votlino — tunel. Mi ga kopljemo. — Kje je naša Adrija, kje njeni otoki!«

Žalostni spomini svobodnih ljudi... — Ba-rake: V breg zidane. 26 postelj v eni baraki. Okna brez šip, veter piha skozi prti debele špranje v podu, mrzel veter iz prepada. Želez-ne postelje brez madracev, samo črna kocna čez.

»To je naš dom.«

»Kje jeste?« — »Pri Španjolki.«

Debela, črnooka, nekdanja lepa žena, kot ro-žica lepa hčerka — to so oče in mati naših ljudi tamkaj. Samo da ta mati drago, drago računata slabo pivo, slab kruh, smrdljivo meso. Pa kako si naj pomagajo — 75 km daleč od železnice! Španjolka poje južno pesem, slovenska me-lanholija poseže vmes: Kje ste — Adrija, kje nje otoki, kje dalmatinske matere in kje žene?! — »Pojdite z nami v tunel!«

Tunel, to je najstrašnejši. 3 km je dolg — brez ventilacije. Ropot, razbijanje — neznosno. Prah, dim, smrad — da dalje primeš nego vidiš pri motno brlečih žarnicah. Sključen hodijo naši Dalmatinci v tem smradu — sključen — zmučeni... Prenašajo skale, vrtajo, kopljejo, za 25 frankov na dan... Hrana slaba, plača slaba — v srehi neutelljivo hrepenenje po domovini, po svobodi, po Adriji in njenem sinjem nebu.

Pa se oglasi sredi med delom nekeje pri-tajeno sprva, nato pa vedno jasneje in čisteje: »A zar je morala doč... tamo daleko, daleko kraj mora, tamo je selo moje, tamo je ljubav moja...« Delo je prenehalo, naslonili so se vsi na svoje rovnice, skale, zastrmeli predse — oko jim je vztralelo — tu spodaj, v ozkem, tesnem, rovu — duša se opaja nad solnčno, sinjo Adri-jo, sree ljubi svoje domačine... toda že zopet so otopeni, mrko jim zre oko, hrbet se zopet vzboči, kakor da nosi pezo sveta na njem — zopet drdrajo vagončki, klici, zopet poje rovnica, vrtavka: »Blagor vam, ki ste na dragem zraku svete domovine!«

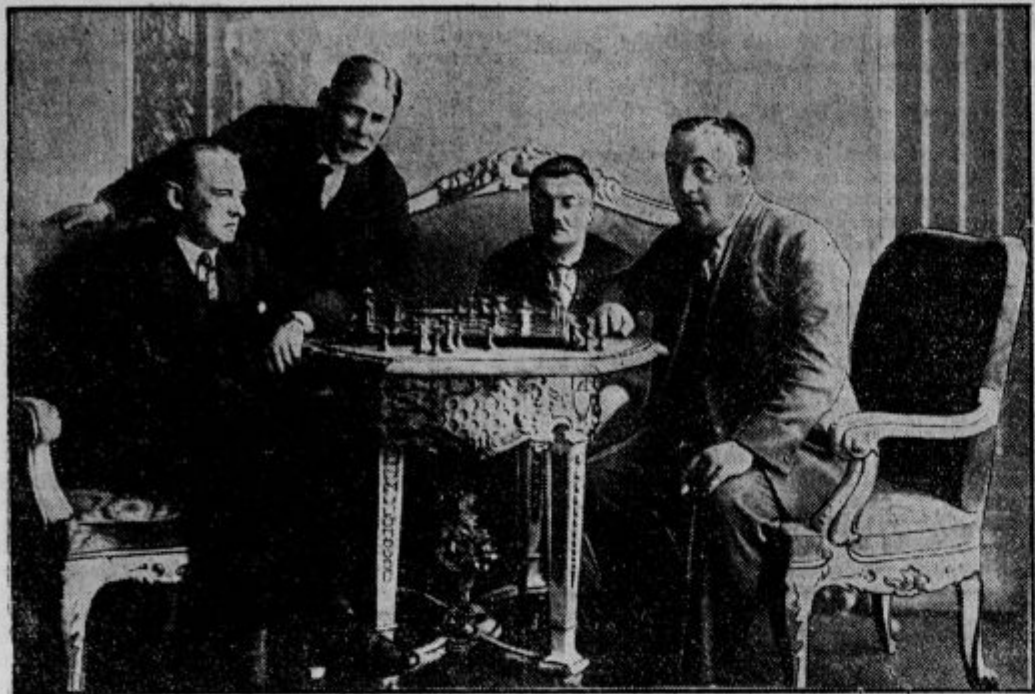
Zunaj smo se oddahnili: In oni delajo, žive, trpe deset ur v tem vdihu!

Dolgo mahajo kločki in čepice: Živijo! Ži-vijo! Pozdravite naše morje! Pozdravite naše žene! Našo dečo! Naše matere! — Med pozdra-ve pa se mešajo neuteljene solze teh orjakov, ki ustvarjajo bogastvo tujini.

Pot zavije preko hribov, pade v prepad, skače od brega na breg, se spenja po viaduktilih

Sveta življenje in vrvenje

Boj za svetovno šahovsko prvenstvo v Wiesbadenu. V Wiesbadenu se je začel boj med mojstrom Aljehinom in Bogoljubovom. — Levo Aljehin, desno Bogoljubov.

Ko se zvezde utrinjajo

Skrivnostni glasniki božje Neskončnosti

Zvezda se je utrnila — pravimo, ko vidimo meteor padati na zemljo. Redki utrinki dosežejo zemljo, večinoma zgore že v zraku. Kaj bi bilo, ko bi vsi ti padajoči utrinki res dosegli zemljo!

Ni dolgo od tega (nekaj mesecev kvečjemu), ko so v južni Afriki našli v zemlji ogromen meteorit. Niso ga mogli še izmeriti, ker je še globoko zarit v zemlji. Cenijo ga pa, da tehtja 50—70 ton. V ameriskem prirodoslovnem muzeju v New Yorku imajo spravljen znamenit meteorit, nazvan Anighito, ki tehtja 36 in pol tone in ki je doslej veljal za največji meteoritski kamen sveta.

Toda tudi oba ta orjaška kamna sta majhna v primeri s tem, kar obetajo odkopati v Sibiriji. Bilo je 30. junija 1908. V sibirski guberniji Jenisejsk so tega dne ob 7 zjutraj opazovali cel roj zvezdnih utrinkov. Svet je tam silno redko obljuden. Vendar je to nebesno prikazen opazovalo stotine ljudi, ki so poslušali obenem silen grom ob padanju meteorja. Potresni aparati v Irkutsku so zaznamovali tresenje zemlje, ko so meteorji prileteli na zemljo.

Padec je bil strašen. V obsegu treh kilometrov naokrog je bila zemlja razorana, kakor bi jo bil kdo obstreljeval z granatami. Stotine lukenj je zevalo iz zemlje. Velikost posameznih kamnov še ni znana. Svet je tam naokrog zelo močvirnat. Zato se je preiskava zavlekla za 20 let. Sedaj namerava ruska znanstvena ekspedicija preiskati ono ozemlje in izkopati meteorite. Izkopavanje ima pričeti drugo leto. Ker pa je poleti radi močvirja nemogoče kopati, bodo kopali pozimi, ko bo zemlja zamrznila. Strokovnjaki sodijo, da bodo izkopali ogromne mase izpod neba padlih kamnov.

Ko je leta 1908 ta roj začel v zemeljsko ozračje, je radi silne brzine zgostil pod seboj ogromno množino zraka, ki se ni mogel dovolj hitro umikati pred padajočo maso. Tako zgoščeni in vedno bolj stiskani zrak se je razgrel in razžarel. Ko so meteoriti naposled padli na zemljo, so zgoščene in razgrete zračne plasti udarile narazen. Povzročile so silen zračni pritisk na vse strani, ki so ga čutili tedaj v Irkutsku in Kirensku. Valovi razbeljenega zraka so šli preko gozdov, podirali drevesa in jih sežigali. Zgorela je čreda krotkih severnih jelenov. Uničena je bila rečna barka, na kateri so se raztopili vsi kovinasti predmeti. Celo v okrožju 80 kilometrov so ti zračni valovi zapustili sled. Gozdov v taki daljavi niso več podirali, pač pa so bila drevesa osmojena, kakor bi bilo kje bližje gorelo. K sreči sredi tega prostora ni bilo tedaj ljudi.

Toda tudi sibirski meteoriti bodo najbrže manjši od znamenitega meteorja, ki je izkopalo celo meteorsko žrelo v ameriški Arizoni. Nihče ne ve, kdaj je padel izpod neba. Le navadno široko žrelo, ki meri zgoraj 1300 m v premeru in ki sega 140 m pod površino zemlje, dokazuje, da je tu notri padel nekdanj meteor. Ob robu je nagromadena cela plast kremenja in skalovja v višini 170 m. Osnovala se je posebna družba, ki hoče najti železne mase meteorja, ki tiče globoko pod zemljo.

Vrnimo se k sibirskemu meteorju, ki je padel leta 1908. Ko bi bil ta »utrinek« priletel na zemljo pet ur kasneje, bi se bila medtem zemlja toliko zavrtela, da bi bila bomba z jasne neba zadela severno Švedsko ali Norveško. Človeške žrtve bi bile ogromne. Ko bi se bilo pa to zgodilo 10 ur kasneje in malo bolj proti jugu, bi bil zadet New York, ki bi ga bilo sesulo in sežgalo v prah z vsem prebivalstvom.

K sreči zvezdni utrinki — kakor že rečeno — le redko dosežejo zemljo, ker se radi silne brzine po zraku toliko razgrejejo, da zgore. Meteor, ki je tako velik, da v zraku ne zgore, ampak ga nekaj pade na zemljo, imenujemo potem meteorit.

Solnce z vsemi ozvezdji okrog sebe vred se vrti in giblje v določenih črtah, ki jih imenujemo elipse. Nekatero repatice se premikajo tudi v drugače začrtanih poteh, ki se zovejo parabole. Teh je le malo. Meteorji pa padajo večinoma v črti, nazvani hiperbola. To dokazuje, da svojega gibanja nimajo od solca in ozvezdja, ki ga vidimo nad seboj. S hitrostjo 42 kilometrov v sekundi pridruže v ozračje zemlje ter padajo v hiperboli na zemljo. To dokazuje, da se niso odtrgali v našem solnčnem sistemu, ampak kje daleč v drugem delu vesolja, ki je človeškim očem zakrito in neznano. Prihajajo k nam kot svetlo goreči in skrivnostni oznanjevalci božje Neskončnosti, za katero ni mere ne časa in ki je človeški razum — če hoče — more le slutiti od daleč, doumeti pa nikdar.

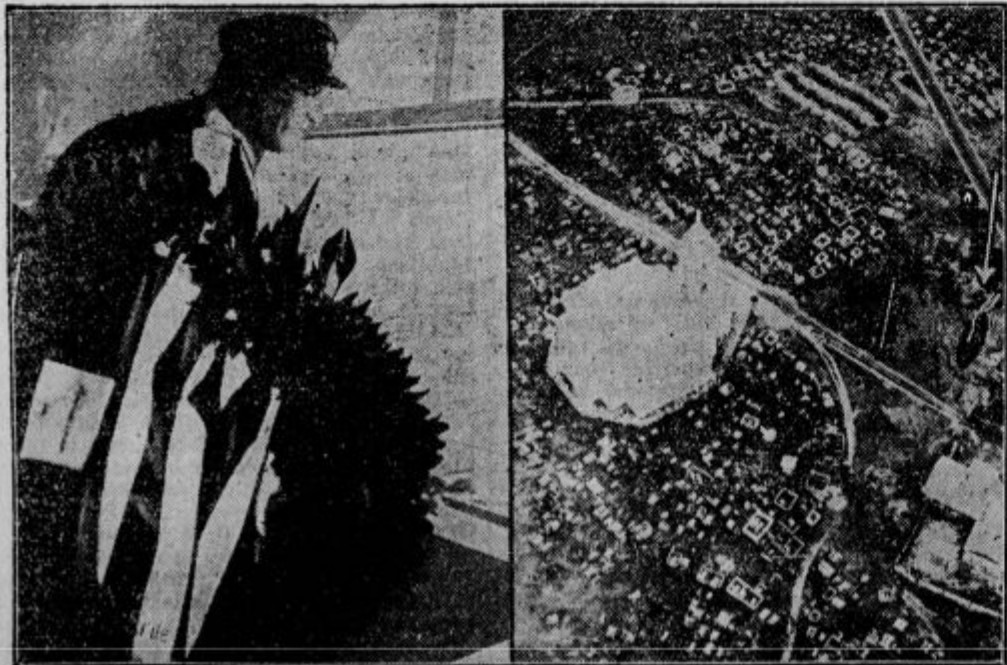
Trgovski potnik: »Pri Kredarju sem bil in odločno tiral zaostali dolg.«

Šef: »No? Ali je plačal?«

Potnik: »Kaj še! Dejal je, da me vrže skozi vrata, če še enkrat pridem tirtat.«

Šef: »Pojdite še enkrat k njemu in mu recite, da se jaz njegovih groženj nič ne bojim.«

S „Zeppelinovega“ poleta okrog sveta

Na čast nemškimi vojnimi ujetnikom, ki leže pokopani na ujetniškem pokopališču v Jakutsku v Sibiriji, je »Zeppelin« na njihove grobove vrzel venec. — Levo: Predno so venec vrgli. — Desno: Venec pada (kakor označuje pušica) doli na grobove.

Obed za 3000 frankov

Znameniti ruski pevec Šaljapin se mudi na Francoskem v kopališču Vichy. Ko se je pred kratkim mudil v slovečem morskem kopališču Ostende, so ga prosili, naj bi tam priredil koncert. Ravn. podjetja Sayag je povprašal umetnika, koliko bo zahteval za svoj nastop. Šaljapin je mirno odgovoril, naj mu plačajo 600 angleških funtov (okrog 160.000 Din). Ravnatelj Sayag se je te vsote silno ustrašil in je okleval. Šaljapin pa je drugi dan šel s svojo ženo in s prijateljema v imenitno restavracijo obedovat. Obed je bil preprost, vina pa imenitna. Toda četvorica je le malo pila. Ko je Šaljapin zahteval račun, so mu povedali, naj plača 3000 frankov (6400 Din!) Šaljapin je mirno plačal skromni obed za 3000 frankov in odšel. Kmalu nato sreča ravnatelja Sayaga ter mu pravi: »Slišite, kar se koncerta tiče, moj zahtevek ni 600 funtov...« — »Oh, saj sem vedel,« je ravnatelj ves vesel prekinil pevca. »Saj sem vedel, da boste uvideli, kako previsoka je bila ta vsota.« — »Oprostite,« je odgovoril Šaljapin, »zahtevam namreč sedaj 750 funtov.« — »Kaj? 750 funtov?« — »Da,« je odgovoril Šaljapin in potegnil iz žepa račun za obed, ki je stal 3000 frankov. »Pri cenah, ko zahtevajo pri vas za en sam obed 3000 frankov, boste videli, da 600 funtov za moj koncert ni preveč.« In ravnatelj je sprejel pogoj za 750 funtov in Šaljapin je pel v Ostendu.

Umetnik hoče sedaj prirediti v Parizu koncert, čegar čisti dobiček je namenjen pariškim ubožcem.

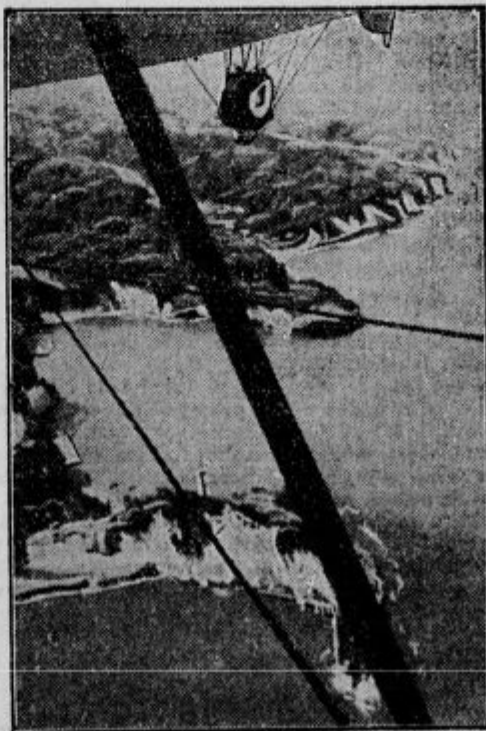
Angleški polkovnik E. T. Lawrence, ki je baje pravi povzročitelj nemirov v Palestini. Trdijo, da je Lawrence skrivaj dalj časa bival v Palestini, ki jo je zapustil še le 14 dni prej, predno so izbruhnili nemiri. Arabci ga časte kot svojega kralja.

Dijamanti v želodcih

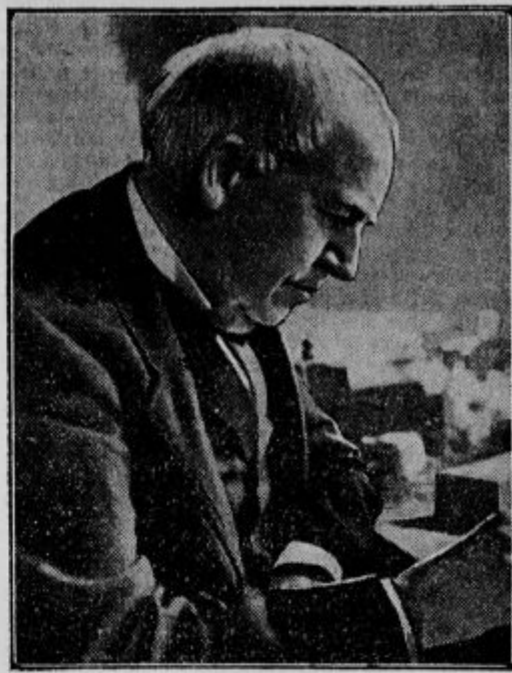
V južnoafriški puščavi Kalahari, ki leži 1200 metrov nad morjem, je najti bogastvo v dijamantih. Toda ni lahko to iskanje. Mnogo angleških farmarjev je že šlo iskat dijamantov, pa so se vsi vrnili praznih rok. Le Bušmani vedo, kako se iščejo dijamanti. Toda ti čuvajo svojo skrivnost.

Cele tedne sta dva angleška lovca že blodila po puščavi in iskala dijamantov. Brez uspeha! Utrujena, lačna in žejna sta se vračala proti domu. Vsa hrana, ki sta jo imela s seboj, jima je pošla, živela sta samo še od lova. Mučila ju je žeja. Okrog njunega revnega in razcapanega šotora so ponoči rjoveli levi in le s težavo sta se doslej oba lovca znala varovati pred levo nevarnostjo. Na dijamante nista več mislila. Njuna edina skrb je bila sedaj: živa in zdrava priti iz puščave domov.

Nekega jutra je mimo šotora pridirjala čreda nojev. Lovca sta dva noja ustrelila, da bi imela vsaj spodobno kosilo. Ko sta ju razparala, sta v nojevih želodcih našla vsega skupaj 70 dijamantov, v enem 53, v drugem 17. Sedaj so se jima tudi odprle oči, zakaj Bušmani tako strastno love noje in zakaj le Bušmani znajo najti dijamante, drugi pa ne. Šla sta in postrelila še desetorico nojev ter se vrnila v Johannesburg, noseč s seboj par sto dijamantov.

»Zeppelin« na skalnati obali vzhodne Japonske.

Tomaz Edison, veliki izumitelj, ki je iznašel električno žarnico in gramofon, je težko oboel. Ker je že zelo star, so v skrbeh zanj.

Elektriziran avtobus

Angleški fizik Boys se je pred kratkim vozil po londonskih ulicah v avtobusu. Ko se je avtobus ustavljal, se je Boys prijel za železno omrežje ter je naenkrat začutil v roki hud udarec, kakor bi bil zagrabil za kako šibko električno napeljavo. Ta pojav je Boys začel znanstveno preiskovati ter je ugotovil, da začno od železnih delov avtobusa prehajati na človeka, ki se drži železja, električne iskre, če avtobus vozi dalj časa po vročih asfaltiranih ulicah. Ta elektrika nastaja na ta način, da se gumijeva kolesa drgnejo ob asfalt.

Nove duhovitosti Bernarda Shawa

Bernard Shaw je izdal novo delo, ki je bilo prvič igrano v Varšavi in sedaj na Angleškem. V tem delu kar kipi duhovitih in dovtipnih domislic. Nekaj stavkov: Množica zna govoriti, ne zna pa delati. — Noben kralj ni v svojem uradu tako varen, kakor je strokovni tajnik. — Rajši bi bil pes, kakor pa ministrski predsednik v deželi, kjer ljudje ne poznajo drugega resnega opravila kakor nogomet in zabavo. — Jaz sem ministrski predsednik z istega razloga, radi katerega so vsi ministrski predsedniki postali ministrski predsedniki: ker za drugo nisem sposoben. — Nobena ženska ni tako očarljiva, noben otrok tako ljubeč in nobena vlada tako dobra, da bi se je človek ne naveličal. — Vsi ljudje na svetu so si sedaj tako enaki, kakor so si enaki hotelski slugi.

Pravijo pa, da Angleži njegovega dela niso sprejeli z nedeljenim navdušenjem.

Smešnice

»Kako si drznete, gospod stražnik, mojega moža tako zmerjati? To pravico imam le jaz!«

Učiteljica: »Povejte mi kako žival, ki je pri vas domača.«

Oglaš se Jerica, najmlajša od 12 bratcev in sestic: »Štorčja, gospodična!«

Oče: »Ali pri Vas stanuje jurist Goba?«
Gospodinja: »Ja, pri nas. Le kar noter ga peljite, da se prespi.«

Gospa je obolela in šla k zdravniku. »Vaši živci so nekoliko utrujeni. Priporočam Vam mrzle kopeli, gospa, oblačite se udobno in lahko ter uživajte mnogo svežega zraka!« je svetovar zdravnik.

»Možiček,« je pripovedovala vesela ženka doma, »veš kaj mi je naročil doktor? Da moram na morje, da potrebujem par novih poletnih oblek in da se moram zelo mnogo voziti v avtomobilu.«

»Tako, gospodična, ta-le zdravila jemljite redno in natančno. Pred vsem pa ne smete več igrati na glasovir.« Tako se je poslavljala zdravnik od pacientke ter že sprejemal drugega pacienta skozi vrata.

»Gospod doktor,« je spraševal novo došli pacient zdravnika, »kako bolezen pa ima gospodična, da ne sme več igrati na glasovir?«

»Nad menoj stanuje.«

Konvikt bl. Krizina v Zagrebu

najmoderneje urejen, sprejme na stanovanje in oskrbo akademike vseh fakultet. Prospekte pošilja prof. dr. Ivan Hulenč - Zagreb - Martićeva 7

Gospodarstvo

Uspeh pokrajinske razstave

Letos je imela velesejska uprava res srebro in z njo tudi ogromna večina razstavljalcev: vseh 10 dni razstave »Ljubljana v jeseni«. Zato more beležiti tudi ogromno število obiskovalcev.

NAD 100.000 OBISKOVALCEV

je letos v jeseni posetilo velesejem. Prišli so največ iz Slovenije, zastopani pa so bili tudi ostali kraji države in inozemstvo.

To ogromno število obiskovalcev naj bo v bodrilo sejmaki upravi za nadaljnje delo, kajti ta ogromen obisk pomeni tudi priznanje aranžmana in organizacije razstave.

Splošno moramo ugotoviti, da je letošnja jesenska razstava popolnoma uspešna; zlasti pa v moralnem oziru. Upamo, da je zlasti združena razstava pokazala popolno zmago združne misli.

Ob tej priliki se moramo spomniti na zahvalo velikega truda in organizacijskega napora vseh številnih sodelavcev, katerim je načeloval upravni odbor velesejma s predsednikom gosp. Franom Bonačem; posebej je nadalje omenjamo aranžerje: združne razstave dr. Valenčiča, ravn. Trčka, sin. min. n. r. Ant. Kristana, predsednika hmeljskega odbora velesejma g. Rohrmanna, nadalje odbornikov g. ing. Laha, ravn. Obersnela, insp. Gombača, tajnika Kafola in prof. Verbičarja, organizatorja vinarstva g. ing. Feranta, Simenca in Herzmanskoga, razstave »Zoa« prof. dr. Serka in rev. Eggera, pohištva prof. Tratnika, razstave obrti ing. Gulica, razstave hišne industrije ravn. Račiča, higijske razstave dr. Pirca in dr. Dragiča ter še številnih drugih gospodov, katerih nam prostor ne dopušča imenovati vseh osebno.

Tudi poslovni uspehi sejma so ugodni. Najboljše se je prodajalo pohištvo, ugodna pa je bila kupčija tudi s sledečimi predmeti: glasbeni instrumenti, zlasti harmonike, preproge, stroji za obdelovanje lesa, kovinski izdelki, vozovi, mot. kolesa, radio, kožuhovina, poljedelski stroji, tekstilije za jesen in zimogalanterija, igrače, živila, kemične in tehnične novosti.

Tako stopa ljubljanski velesejem po uspešnem delu desetih let v deseto leto svojega obstoja. Leta 1920. se vrši deseti ljubljanski mednarodni vzorčni velesejem, ki bo jubilejni. Že sedaj misli uprava velesejma z aginim predsednikom g. Bonačem ter ravn. dr. Dularjem na delu na čim do- stojnejšo in slovesnejšo proslavo. Ljubljanski velesejmi so s svojim dosedanjim delovanjem Ljubljani izredno koristili kakor tudi vsemu slovenskemu gospodarstvu, zlasti pa obrti, industriji in trgovini. Prav je namreč, da povdarimo obrt na prvem mestu, kajti pri pohištveni stroki jasno vidimo, kako pod vplivom razstav na sejmu stalno napreduje.

Ob zaključku letošnje izredno uspele jesenske razstave želimo ljubljanskemu sejmu še nadaljnje uspešno delovanje v korist slovenskega gospodarstva.

Pošta, telegraf in telefon

Na izvozniškem kongresu je podal tajnik ljubljanske zbornice za TOI g. Ivan Mohorič zelo obsežen in izčrpen referat o stanju in potrebah poštnega, brzojavnega in telefonskega prometa. V uvodnem delu poročila je popisal stanje, v katerem se je nahajala naša poštna uprava po prevratu, ko je bilo treba šele organizirati nove poštne direkcije za Slovenijo in za Vojvodino, izpremeniti trase brzojavnih in telefonskih zvez, izgraditi in obnoviti zastarele naprave v vseh delih države. Iz podrobne statistike v poročilu je razvidno, da je bilo v preteklem desetletju položeno 2354 km novih telegrafskih vodov, 3648 medkrajevnih telefonskih vodov, 4265 km vodov v krajevnih omrežjih, 19 km telefonskih kablov, nadalje da so bile montirane štiri avtomatske telefonske centrale, štiri radiotelegrafske postaje in ena radiofonska postaja. Poleg tega je pošta organizirala v lastni režiji avtomobilski potniški promet na 45 zvezah, ki merijo skupno 3051 km.

Akoravno predstavlja izvršeno delo velik napredek, smo vendar še daleč od tega, kar potrebuje naše gospodarstvo. Brzojavna in telefonska služba se mora tehnično izpopolniti in organizacija pošte izboljšati. Investicije, ki so potrebne za izgradbo telefonskih zvez, grejo v stotine milijonov, s katerimi danes poštna uprava ne razpolaga. Proračun poštnega resora ne nudi namreč niti za vzdrževanje obstoječih instalacij zadostnih kreditov. Od leta 1927. na 1928. se je zmanjšal poštni proračun za preko 50 milijonov dinarjev, kar je imelo za poštno službo in promet skrajno neugodne posledice. Kljub črtanju kreditov pa je poštni proračun stalno aktiven in so samo v štirih letih 1924. do 1927. znašali efektivni dohodki 388 milijonov dinarjev več kot pa proračunski izdatki. Ako bi se mogel ta denar investirati, bi imeli danes boljše situacijo. Izmenjalo in izgradilo bi se mnogo važnih telefonskih vodov, povečalo bi se krajevne centrale in telefonske mreže. Pogrešno razumevana in mehanično prikrojena politika štednje onemogočuje danes v tem važnem resoru izvedbo tehničnih del, ki so nujno potrebna in ne-

odločljiva. Zato se zahteva, da se mora iz temelja izpremeniti politika eksploatacije pošte, brzojave in telefona in se izjavlja odločno proti napovedanemu 10% ozir. 15% zmanjšanju kreditov v novem proračunu. Stanje osebja je že danes nezadostno, ker poštni promet vedno narašča. Čim večja bo pismenost prebivalstva, čim intenzivnejše je gospodarsko življenje, tembolj bo naraščal tudi obseg poštnega prometa.

Od 3852 poštних uradov v naši državi je samo 798 stalnih državnih uradov, ali ca. 20%. Toda kljub temu se z deerarizacijo število državnih pošt še vedno zmanjšuje. Deerarizacija v strokovnem oziru ni nikakoli pridobitev in se zato ne bi smela nadaljevati. Za namestitve pošt imamo vsega skupaj samo 129 državnih zgradb. Vsi ostali uradi so nameščeni povečini v nezadostnih prostorih v privatnih hišah. Potrebno je, da se zgradi večje število modernih, higijskih poštних poslopij, posebno nujno pa je, da se zgradijo uradi in skladišča za velike izmenjave pošte v Mariboru, Ljubljani in Jesenicah, ki vršijo ves izmenični promet poštних pošilk s severno in zapadno Evropo.

Govornik ugotavlja, da poštne osebe za svojo naporno in odgovorno službo ne prejema zadostne plače. Skozi roke poštne osebe gre letno okrog tri milijone pisem, 3,6 milijona navadnih poštних zavrtkov, 1,1 milijona vrednostnih paketov, vrednostnih pošilk v ceni 25 milijard dinarjev, nadalje za 16 milijard dinarjev čekovnega prometa in pet milijard poštних nakaznic. Mesečni dohodki poštne službe pa znašajo z vsemi dokladami prve tri leta službe 732 Din, dohodki zvančičnika 834 Din in uradnika III. kategorije pa 1078 Din. Za čekovni promet, ki se vedno bolj množi, ne prejema osebe nikakih nagrad, kakor so bile pred vojno v veljavi in tudi nagrade v brzojavni službi so bile odpravljene. Zahteva zato, da se obe vrste nagrad obnovite, ker izkazuje poštna hranilnica nad 35 milijonov čistega čistega dobička.

Poročevalec se bavi nato s podrobno oceno poštних tak in zahteva, da se revidirajo pristojbine za poštne pakete, zniža pristojbina za pakete na male razdalje do 100 km, za ločenke in za nakaznice s manjšimi zneski. Predlaga, da se otvori promet denarnih nakaznic z inozemstvom in promet odkupnih paketov razširi na vse evropske države. Istotako zahteva, da se selska dostava pošte v interesu gospodarskega in kulturnega napredka razširi na celo državo.

Za izboljšanje brzojavnega prometa predlaga povečanje proračunskih kreditov za vzdrževanje vodov, pronaostavljenje predpisov za uporabo mednarodnih brzojavnih kodov ter izboljšanje dostavne službe. Opozarja posebno, da so v štirih letih dohodki mednarodnega brzojavnega prometa pri nas padli za 10 milijonov dinarjev in da bi bilo treba ugotoviti vzroke nazadovanja.

Glede izboljšanja telefonskega prometa poročilo konkretno predloži posledice nezadostnih računskih kreditov, ker se ne morejo dati strankam nove naročniške postaje in se mora preko predpisane instalacijske takse strankam, ki želijo imeti telefon, zaračunavati vse materialne stroške, ki znašajo mnogokrat po 2000 do 3000 dinarjev. Zaradi zavlačevanja nabave telefonskih aparatov je mariborska centrala stala leto dni neizkoriščena in da čaka v Zagrebu 1000 abonentov na telefonskih priključek. Podrobno navaja zveze, ki bi jih bilo treba zgraditi med posameznimi pokrajinskimi centri tako med Slovenijo in Vojvodino, Ljubljano in Primorjem ter še ena direktna zveza z Belgradom. Pri razpravi o telefonskem prometu z inozemstvom zahteva predvsem razširjenje telefonskih relacij z Italijo, kamor gre večina našega izvoza. Potrebna je tudi otvoritev telefonskega prometa z Grčijo, Bolgarijo in Albanijo, ker danes niti s Solunom nimamo telefonske zveze. Nujno je rešiti vprašanje mednarodnih telefonskih kablov v okviru prvotnega načrta, v katerega je spadala tudi Ljubljana. Stroški za zgradbo telefonskih kablov so proračunjeni na 430 milijonov dinarjev. Kabli so bili za našo izvozno trgovino največja tehnična pridobitev. Vse severne dežele so že izgradile mreže telefonskih kablov v svojih državah in tudi mi ne moremo rešitve tega važnega problema več odlašati.

Končno se bavi poročevalec z tarifno politiko poštne uprave glede telefonskih pristojbin. Opozarja na mnoge nelogičnosti in nepravilnosti sedanje razdelitve telefonskih naročnikov na pristojbinske skupine, kakor tudi porazdelitve telefonskih central v skupine ter zahteva, da se naredba iz leta 1926. revidira in določa telefonska naročnina po intenziteti uporabe telefonskih naprav, kakor je to upeljano v naprednih severnih državah. Tudi je potrebna zahteva večje diferenciranje pristojbin in večje število skupin telefonskih central in končno utemeljuje potrebo obnove pavšaliranih medkrajevnih govorov na razdalje do 25 km.

Poštnočekovni promet je dosegel v avgustu t. l. rekordno višino 5604,5 milj. Din napram 5205,4 milj. Din v juliju; od tega prometa je bilo brez gotovine 49,5% (47,2%). Tudi vloge so koncem avgusta t. l. dosegle rekordno višino 848,5 milj. Din napram 770,8 milj. Din. Koncem julija (Belgrad

901,4 napram 298,1, Zagreb 221,5 napram 218,7, Ljubljana 160,0 napram 181,5, Sarajevo 135,7 napram 115,0 in Skopje 29,9 napram 11,6 milj. Din). Število čekovnih računov je znašalo koncem avgusta t. l. 17.302 (koncem julija 17.168), od tega v Belgradu 8477 (8426), v Zagrebu 5246 (5214), v Ljubljani 5062 (5044) v Sarajevu 2740 (2785) in v Skoplju 777 (767). Hranilne vloge so v avgustu t. l. narasle od 66,4 na 70,9 milj. Din, povprečna vrednost vloge od 1421,60 na 1459,60 Din.

Potrjena prisilna poravnava: v konkurzu Pankracija Robina, mesarja v Farni vasi.

Borza

9. septembra 1929.

DENAR

Današnji devizni promet je bil prav znaten, zlasti pa v devizah Praga (0,8), London (0,8), Pariz (0,7), Trst (0,5) in Curih (0,4 milj. Din). V zvezi z oslavitvijo tečajev v Curihu so tudi devizni tečaj na naših borzah popustili. Privatno blago je bilo zaključeno v devizah Berlin, Dunaj in deloma Trst, dočim je v ostalih devizah intervenirala Narodna banka.

Ljubljana. (V oklepajih zaključni tečaj.) Amsterdam 2280,75 bl., Berlin 1853,50—1356,50 (1355), Bruselj 790,90 bl., Budimpešta 993,48 bl., Curih 1004,40—1097,40 (1095,90), Dunaj 799,00—802,60 (801,10), London 275,48—276,28 (275,58), Newyork 56,80 bl., Pariz 221,66—223,66 (222,66), Praga 168,00—168,89 (168,49), Trst 296,64—298,64 (297,64).

Zagreb. Amsterd. 2278,75 bl., Berlin 1353,50 do 1356,50, Budimpešta 991,98—994,98, Trst 296,64 do 298,64, Curih 1094,40—1097,40, Dunaj 799,00 do 802,60, London 275,48—276,28, Newyork 56,70 do 56,90, Pariz 221,66—223,66, Praga 168,09—168,89.

Belgrad. Berlin 1355,50—1356,50, Budimpešta 991,98—994,98, Dunaj 799,00—802,60, London 275,48—276,28, Newyork 56,70—56,90, Pariz 221,66—223,66, Praga 168,09—168,89, Trst 296,64—298,64.

Curih. Belgrad 9.1275, Berlin 123,73, Budimpešta 90,65, Bukarest 3.08125, Dunaj 78,18, London 25,17, Madrid 76,575, Newyork 519,35, Pariz 20,32, Praga 15,375, Sofija 8,76, Trst 27,16, Varšava 58,275.

VREDNOSTNI PAPIRI

Ljubljana. Celjska pos. 170 den., Ljubljanska kreditna 123 den., Prastedion 850 den., Kreditni zavod 170 den., Vevče 130 den., Slavina 50 den., Šešir 105 den., Ruše 250—260, Kranj. ind. 285 den.

Zagreb. Drž. pap.: vojna škoda ar. 405,50—406; kasa 405,25—406 (407); termini 12,417—418,50; 7% inv. pos. 89,35—89,75; agrari 53,25—54. Bančni pap.: Hipo 202—204; Poljo 15,75—16 (15,75); Hrv. 50 d; Kred. 93 d; Jugo 81—83; Lj. Kr. 123 d; Medjun. 56 d; Nar. 8150 d; Prasted. 855—859; Srpska 155 d; Zem. 125—127; Obrina 30 d; Etno 164 d; Ravna gora 75; Kat. 31 d. Ind. pap.: Gutman 196—199; Slavonia 85—100; Slaveks 97—98 (97); Danica 120—127; Drava 430—460; Sečera 415—425; Osj. ljev. 210—220; Brod. vag. 130 d; Union 155—167,50; Isis 15,30; Ragusa 420 d; Trbovlje 485—495 (485); Vevče 132 d; Nar. sum. 40—45; Piv. Sar. 205 bl.; Narod. mlin. 20 d; Oceanija 195 d; Jadr. plov. 570 bl.

Dunaj. Don. sav. jadr. 83,30, Wiener Bankverein 21,90, Bodencredit 99,90, Creditanstalt 52,50, Escompteges. 21,35, Aussiger Chemische 271, Alpine 41,45, Trboveljska 59,90, Leykam 6, Rima Murany 115,90.

Les

Na ljubljanski borzi je bilo zaključeno: 5 vagonov drv, 3 vagoni prahu bukovega oglja in 8 vagoni nežarnih bukovih plohov, skupaj 11 vagonov. Tendence neizpremenjena.

Žito

V Cirkagi je položaj ostal neizpremenjen tren den za pšenico, radi česar se tudi pri nas ni izpremenila cena pšenice. Pa tudi v drugih predmetih ni zabeležiti nikakih izprememb. Cene so se nekako ustale in razen v slučaju kake znatnejše izpremembe na sveleovnem žitnem trgu, trenutno ni pričakovati kakih večjih izprememb. — Pri sedanjih cenah: pšenica 197,50—200, koruza 187,50 do 190, je v Vojvodini kupčija dokaj živahna, v Sloveniji, ki je v zadnjem času precej pšenice nakupila, pa trenutno ni mnogo interesentov. — Cene pšeničnih moki in otrobov so ostale neizpremenjene, promet v teh predmetih je slabši.

V Ljubljani so notacije neizpremenjene. Budimpešta. Tendence: utrjena. Pšenica: okt. 22,92—23,01, zaklj. 23,01—23,02; marec 25,30—25,41, zaklj. 25,41—25,42; rž: okt. 18,10—18,18, zaklj. 18,16—18,18; marec 20,35—20,38, zaklj. 20,36—20,38; koruza maj 18,62—18,35, zaklj. 18,35—18,36.

Živina

Dunajski goveji sejem. (Poročilo tvrdke Ed. Saborsky & Co., Dunaj.) Prignanih je bilo 3258 glav živine in sicer 1863 vo'ov, 853 bikov, 540 krav in 2 bivola. Razen tega je bilo na kontumačnem trgu 179 goved. — Cene: Za vole najboljšje 2,20—2,30, I. 1,90—2,10, II. 1,50—1,70, III. 1,20—1,40. Za krave I. 1,40—1,50, II. 1,10—1,20. Za bike 1,20—1,55, za klavno živino 0,60—0,90. Cene za najboljšje in I. blago so ostale neizpremenjene, vse drugo pa je bilo za 10 grošev cenejše.

Hmelj

Kriza našega hmeljarstva je postala letos še bolj akutna: že lani so izredno nizke cene pridelka bile komaj krile produkcijske stroške, letos pa smo prišli tako daleč, da se ne izplača niti obiranje bla-

ga več. Tako poročajo iz Vojvodine, da ne bo obrana niti polovica nasadov.

Kriza, ki se je lani pričela, je posledica nadprodukcije. Visoke cene hmelja so povzročile veliko razširjanje nasadov, zlasti v Vojvodini, deloma tudi v Sloveniji. Posledice tega niso izostale: najprvo je vojvodinski hmelj izgubil svojo ceno, kar je potlačilo tudi cene slovenskemu kot jugoslovanskemu blagu. Sedaj pa je prišel kot posledica evropske nadprodukcije tudi padec cen češkega hmelja. Tako notira danes prvovrstno žateško blago 600—650 Kč za 50 kg, kar pomeni 12—13 Kč za kg, (1 Kč = 1,66 Din), kar je za to blago izredno nizka cena. Da je ob tej ceni slovenski, še bolj pa vojvodinski hmelj skoro brez cene, je razumljivo in pivovar narji se le malo zanimajo za naše blago, saj lahko kupujejo po izredno nizki ceni najboljšje češko blago. Za inozemski hmelj v Zatu sploh ni nikakega interesa.

Ta kriza bo trajala, dokler bo pač nadprodukcija. Opozarjamo le na zgodovino hmeljarstva, ki pozna več takih dvigov in padcev. Hmelj je predmet največje fluktuacije med vsem kmet. proizvodi: le v tem proizvodu so mnoge tako velikanske razlike in skoki v cenah. Toda po vsaki gospodarski depresiji mora priti dvig. Ko se bodo avtomatično radi nizkih cen nasadi zelo skrčili, bo pa nastopila reakcija in hmeljarstvo bo sčasoma zopet postalo rentabilno.

Alzaško hmeljsko poročilo. Strasbourg, dne 5. t. m. 1929. Prve partije Majerskega hmelja so bile prodane po 12 Din vagon Zalec. Vzroci so na letnem sestanku hmeljskih trgovcev v Hagenuu vzbujali splošno pozornost, ker je letošnje blago dosti težje in bogateje na lupulino kot lanske leto. Vsekarot imajo le prvovrstne partije izgleda za prodajo, kot nadomestilo za žateško blago, med tem ko slabše vrste ne morejo konkurirati z alzaškim hmeljem, ki se plačuje po 300—350 Frs. — Kakovost je boljša, množina večja kot se je pričakovalo. J. Lavrič.

Radio

Programi Radio-Ljubljana

Torek, 10. septembra: 12.30 Reproducira glasba. 13.00 Casovna napoved, borza, reproduc. glasba. 13.30 Iz današnjih dnevnikov. 17.00 Koncert Radio-orkestra: Sousa: Washingtonska pošta, Kalmann: Vaška deca, Meyer Helmund: Vever v Petrogradu: 1. Zimska mesečna noč, 2. Pri elegant. godbi, 3. Vožnja s trojko. 19.30 Slovenska literar. zgodovina, prof. dr. Grafenauer. 20.00 Hauptmann: Potopljeni zvon, (člani Ljudske odr). 21.00 Koncert Radio-orkestra: Wachlin: Zračna pošta, Petras: Zgodbe iz Saškega gozda, Rossini: Semiramina, Mascagni: Cavalleria Rusticana. 22.00 Casovna napoved in poročila.

Drugi programi

Torek, 10. septembra.

Belgrad: 12.45 Gramofon — 13.30 Dnevne vesti — 20.25 Radio-kvartet — 21.30 Dnevna poročila — 22.10 Prenos koncerta z balajkami. Zagreb: 19.30 Prenos koncerta iz Ljubljane. — Varšava: 18.00 Popold. koncert (Weber, Tartini, Beethoven itd.) — 20.00 Koncert na orgle. — Budapest: 9.15 Plošče — 11.00 Promenadni koncert — 20.00 Odlomki iz ogr. operet — 21.45 Cas, vreme, poročila, šah, nato koncert eig. orkestra. — Dunaj: 11.40 Predpold. glasba — 16.00 Popold. koncert — 19.15 Ptič iz gozda (pt. petje) — 20.00 Iz četrtinske glasbe — 22.00 Koncert. — Milan: 12.15 Poročila 17.00 Radio-kvintet — 20.25 Poročila — 20.30 Raznovrstni koncert. Radio-kvintet in veliki orkester. — Brno: 12.20 Orkestralni koncert — 16.30 Koncert — 19.05 Orkestralni koncert — 22.20 Ljudska glasba. — Langenberg: 17.35 Popoldan. koncert Radio-orkestra (Beethovenove skladbe) — 21.00 Kvartet »Peter«. — Rim: 13.15 Radio tercet — 17.30 Popold. koncert — 21.00 Večer italijanske komične opere. — Berlin: 14.00 Plošče 18.30 Knjižna ura — 19.00 Kratkotrajni komadi — 19.30 Sven Hedin o svoji ekspediciji po notr. Azije — 20.00 Prenos zabavne glasbe — 21.00 Narodna pesem in šlager. — Katowice: 16.30 Program za deca — 17.00 Plošče — 18.00 Popold. koncert iz Varšave — 22.00 Prenos iz Poznanja. — Toulouse: 19.15 Španske Popevke — 20.30 Koncert — 21.00 Koncert (odlomki iz oper). — Genua: 12.20 Radio-kvintet — 20.45 La Wally, opera v 4 dej. Komp. Cacialani. — Stuttgart: 10.30 Plošče — 20.00 Simfonien koncert (orientalna glasba) — 22.15 Citraški tercet. — Praga: 11.30 Gramofon — 16.30 Koncert! — 20.00 Koncert 21.00 Ljudska glasba. — Torino: 17.00 Koncert radiokvarteta — 20.55 Radio-opera: Madame iz Teb (Lombardo) — 23.00 do 24.00 Gramofon. — M. Ostrava: 20.00 Iz Prage: Večer moderne pesmi in glasbe — 21.00 Ljudska godba. — Leipzig 16.30 Pisan muzikalični popolan — 20.00 Nemaška simfonija. — Breslau: 17.30 Pravljice — 19.05 Kabaretna ura — 20.30 Aktualna glasba.

POZOR!

Najboljša brezalkoholna pijača je

ORIGINAL „SANTAS“

Dobi se v vseh gostilnah in restavracijah. Izdeluje: I. Slovenska tovarna mineralnih voda, Slomškova ulica 37.

Objava

Uprava državnih monopolov razpisuje drugo ofertalno licitacijo za nabavo in napeljavo

raznih svetil za elektr. napeljavo v novi tob. tovarni na Crvenem Krstu pri Nišu

Licitacija se bo vršila dne 25. septembra 1929 v pisarni Uprave državnih monopolov ob 11 dopoldne.

Pogoji se dobe v pisarni industrijskega oddelka vsak delavnik dopoldne, kakor tudi v tobačni tovarni v Nišu.

Iz pisarne industrijskega oddelka Uprave državnih monopolov

I. M. St. 14.280 z dne 22. avgusta 1929.

V nedeljo dne 8. septembra jutraj je preminul v Zagrebu naš dolgoletni, velezaslužni predsednik, gospod

dr. Gustav Janeček

redni univ. profesor, bivši predsednik Jugoslov. akademije znanosti itd.

Pogreb se bo vršil dne 10. septembra v Zagrebu.

Čast njegovemu spominu!

Zagreb - Beograd - Ljubljana, dne 9. septembra 1929.

»ISIS« d. d., veletrgoerija.

Objava

Uprava državnih monopolov nabavi na podlagi sklepa upravnega odbora Samostojne monopolne uprave M. St. 18.721 z dne 5. avgusta 1929 potom III. ofertalne licitacije, ki se bo vršila dne 20. septembra ob 11 dopoldne v pisarni Uprave

8000 kg zrnatega arabskega gumija

za državno znamkarno v Beogradu.

Pogoji kot vsa ostala pojasnila se dobe vsak delavnik od 10 do 12 dopoldne v pisarni odseka za nakup — ekonomski oddelek — monopolne uprave.

Iz pisarne Uprave drž. monopolov E. M. St. 16.154 z dne 8. avg. 1929 v Beogradu.

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica 1-50 Din ali vsaka beseda 50 par. Najmanjši oglas 5 Din. Oglasi nad devet vrstic se računajo višje. Za odgovor znamko! — Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo.

Službeiščeje

Absolvent mešč. šole
išče mesto vajenca v elektrotehnični stroki; gre tudi na deželo. — Naslov v upravi Slov., Maribor.

Boljša sobarica
z daljšimi spričevali želi premeniti mesto tu v Ljubljani k boljši ugledni družini. Nastop 1. oktobra ali še prej. Naslov pove uprava lista pod št. 9809.

Državni uradnik
srednjih let in z akadem. izobrazbo, vreden in zanesljiv delavec, želi stalne zaposlitve kot pisarniška moč pri kakem večjem podjetju v Sloveniji ali izven nje. — Cenjene ponudbe do 18. septembra na oglas, odd. »Slovenca« pod: »Dobra moč« št. 9903.

Službodobne

Trgovski učenec
s primerno šolsko izobrazbo z lepim spričevalom, kateri ima res veselje do trgovine z mešanim blagom, se sprejme. Lastno-ročno pisane ponudbe s prepisom zadnjega izpričevala na trdiko Ivan Rojnik, Slovenjgradec.

Prvovrstna prikojevalka
(Zuschneiderin) za moško perilo, katere je zmožna samostojno voditi izdelovalnico perila, se sprejme proti dobri plači. — Ponudbe na oglasni oddelek »Slov.« pod »Samostojna« št. 9817.

Laborantinjo
(delavko) za lekarno, s primerno šolsko izobrazbo, poštenih staršev, staro okrog 20 let, ki je priprosta, navajena snažnosti in je pridna, sprejemna v stalno službo. Hrana in stanovanje v hiši. Ponudbe z navedbo dosežanj službe in zahtevno plače na: Lekarno na Vrhniki.

Trgovski pomočnik
za večjo delikatesno trgovino v Ljubljani — se išče. Ponudbe je poslati na upravo Slovenca pod značko »Vodja delikatese« št. 9560.

Mesarskega vajenca

poštenih staršev - sprejemem. — Naslov v oglas. oddelku »Slov.« št. 9868.

Učenka
za strojno pletenje — se sprejme. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 9929.

Učenka
se išče za trgovino meš. blaga; one z meščansko šolo imajo prednost. Ponudbe na upravo »Slov.« pod št. 9960.

Potniki
in potnice za 20% ugodin predmet z zelo povzročijo, se sprejmejo za vse kraje v državi. Gajret, Zemun, Pašičev trg 5.

Učenca
na triletno učno dobo sprejme trgovina železnine v Ljubljani. Naslov v upravi »Slov.« št. 9957.

Služkinjo
pridno, pošteno in neoporečno, za deželo, več kuhe in pospravljanja sob - se išče. — F. Potočnik, Ljubljana, Stari trg 19/L.

Učenka
pridna, poštena, iz ljubljanske okolice, ki zna malo šivati, se sprejme v trgovino. — Dobra šivilja za krznarska dela (štofiranje), se sprejme. I. Rot, krznarstvo — Ljubljana, Mestni trg 9.

Vajenec
v trgovino meš. blaga na deželo se sprejme. Prednost imajo dečki poštene hiše ter s primerno šol. izobrazbo, dobri računarji. Ponudbe z lastnorčno pisanimi ponudbami na upravo lista pod »Veselo do trgovine« št. 9958.

Tovar. čevljev »Boston« d. d., Beograd - Kralja Aleksandra 162, potrebuje za takoj prvovrstne stroj, ščipalke (cvikerje) in krojače
— Pismene ponudbe na zgornji naslov.

Poizvedbe

Trije kanarčki
so ušli z obročki na nogah, čuki E. S. — Oddati proti nagradi: Gosposka 3/III, Ed. Sever.

Dijaki

Dijak
srednješolec se sprejme v vso oskrbo. Kopalnica, vrt, klavir na razpolago. Skrbno nadzorstvo. — Pogačnik, Dunajska cesta 67, I. nadstr.

Dijak nižješolac
iz dobre družine, - se sprejme pri profesorju vdovi v Mariboru, Razlagova ul. 25-II.

Dva nižješolca
sprejem na stanovanje z dobro hrano in strogo nadzorstvo v mestni hiši na Poljanah. — Naslov v oglas. odd. Slov. št. 9979.

Zamenjava oskrbe dijaka!
Katera družina iz Ljubljane ali Celja dá študirat svojega otroka v Mariboru? Bila bi pripravljena istega sprejeti v popolno oskrbo s pogojem, da sprejme dotična družina mojega sina zaradi šolanja tam v enako oskrbo. — Ponudbe upravi Slovenca v Mariboru pod »Zamenjava«.

Stanovanja
Stanovanje iščem
štirisobno, kuhinja, poselska soba in kopalnica za 3 odrasle osebe. — Ponudbe upravi »Slov.« pod »Mirno stanovanje jesen«.

Iščem stanovanje
soba in kuhinja; plačam 300—400 Din. — Ponudbe pod »400« na upravo.

Zenitbe
Amerikanec
star 45 let, s 100.000 Din premoženja, se želi spoznati zaradi zenitve z odkritosrčno žensko, staro 30 do 35 let, ki ima kmetijo. — Dopise na Fr. Zaleto, Vižmarje št. 90, p. št. Vid nad Ljubljano.

Spita vseh vrst
kakor tudi TRPINOVO PLATNO po ceni se dobi v TRKSTILNEM BAZARJU, MARIBOR. Vetrinjska ulica št. 15

Pouk

Šoferska šola
prva oblastv. koncesijon., Camernik, Ljubljana (Jugoavto), Dunajska cesta 36. Telef. 2236. Strokovnijaški teoretični pouk in praktične vožnje na različnih modernih avtomobilih, s pričetkom vsakega prvega.

Gosli poučuje
bivši učitelj konservatorija. Študentovska ul. 9/L.

Nemščino poučuje
profesor, tudi v krožkih. — Ponudbe pod »Profesor« št. 9587 na upravo.

Christofov učni zavod
držav. koncesijoniran zasebni v Ljubljani, ustanovljen leta 1904., vpisuje edino še ves september na Domobranski cesti 7/L. — Vpisnina 10 Din, šolnina nizka; revni in pridni dijaki imajo popust. Na železnici imajo gojenci popust enako dijakom drž. šol. — Zavod preskrbuje absolutom službe. — Pričetek pouka 1. oktobra.

Francoščino
in klavir poučuje zopet A. Potočnik, strokov. izprašena učiteljica, Mirje - vila »Roža«, pri mostu Groharjeve ceste.

Krojači in šivilje!
Z novo sezono je treba dobiti nove ideje in nuditi strankam nekaj novega, modernega. Zato obiščite jesenski pouk krojenja in modeliranja. Zavod nudi prvi preizkušeni kroji in novosti, ki sem jih prinesel iz inozemstva. V lastnem pariškem salonu ima vsak učenec priliko vezbati se v šivanju kroja. Za zamudnike čas do 15. sept. Revnejšim ceneje. Brezplačna rekomandacija služb. Izdelovanje krojev. — Krojno učilišče, Ljubljana, Stari trg 19. F. Potočnik, diplom. član mednarodne angl. franc. akademije.

Posestva
Njiva
tudi za stavbišče primerne, v Mostah pri Ljubljani, tik kmetične tovarne, naprodaj. — Naslov v oglas. oddel. »Slovenca« pod št. 9552.

Glasba

Več inštrumentov
pihalnih, in 1 cello, naprodaj. Ponudbe na naslov: M. Stante - Celje, Gregorčičeva ulica 2.

Obrt

Pokrajn. razglednice
izdeluje poceni in dobro fotoatelj Meyer, Maribor, Gosposka ulica 39.

Posredovalnica Ogrinc
Miklošičeva cesta 28 (bližina kolodvora) — interurban 3109 - oddaja in preskrbuje službe natakaricam, kuharicam in služkinjam.

Prodamo

Puhasto perje
kg po 38 Din razpošiljam po povzetju najmanj 5 kg. Potem čisti beli puh kg po 300 Din. L. Brozović, kemiška čistilna perja. Zagreb, Ilica 82.

Očiščene cunje
za čiščenje strojev razpošilja po najugodnejših cenah Franc Vozlič, Sv. Marjeta pri Moškanjcih.

Pletilne stroje
8/32, 8/22, še v najboljšem stanju, prodam. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 9928.

Šivalni stroj
dobro ohranjen, se prodaja v Šiški, Aljaževa c. (stara št. 271), Cirman.

Pozor, pekli!
ceno naprodaj: železne nečke, vrata za peč Tip-pel, mlin za drobtine, stiskalnice, parne peči, vsi stroji in pripomočki za peke in slaščičarje. — Na zalogi pri Ing. C. Kornfeld, Sušak, Račkova ulica št. 1. Zahtevajte ponudbe.

Trapist sir
prvovrstni, polnomastni - kilogram 22 Din. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 9959.

Naročajte SLOVENCA
najcenejši slovenski dnevnik

Kupimo

Parcelo
ležečo od železniškega prelaza do Stadijona kupim. Ponudbe na upravo pod »Takoj«.

Vsakovrstno zlato kupuje
po najvišjih cenah. ČERNE, Javellr, Ljubljana, Wolfova ulica št. 3.

Borovnice
za žganjekuho, zdrave in rešene nudim na vagon. — Vprašanja na Ehrenfreund, Sisak.

Razno

Krmilno moko otrobe
in vse druge mlevske izdelke dobite najceneje pri Fran Pogačniku, Ljubljana, Dunajska cesta št. 36. Kupim FIZOL in vse druge deželne pridelke.

Gostilničarji, pozor!
Pristne domače in ogrske salame, kakor tudi najfinejši polemendolski sir nudi delikatesna trgovina I. BUZZOLINI, Ljubljana, Lingarjeva ul. (za škofijo). Na drobno! Na debelo!

Pšenično moko
najboljše mline nudijo najceneje elektrgovina žita in mlevskih izdelkov A. VOLK, Ljubljana, Resljeva cesta 24.

Kot vodja podružnice

neke veletvrdke se sprejme samostojn.

elektro-ingenieur

z dokazano dolgoletno prakso. Obširne ponudbe na upravo »Slovenca« pod št. 9904.

! LUTZ in MONOLIT peči
ŠAMOTEŽ, najcenejša, prvovrstna šamota za peči in štedilnike. — Elektromotorji CONZ Altona Bahrenfeld Ing. Guzelj, Ljubljana VII. Telefon 3252 Jernejeva c. 5 Telefon 3252

Oglas

Upravi Državnih Monopolov je potrebno gotovo število skladišč za shranitev tobaka v listih

Skladišča morajo odgovarjati sledečim pogojem:

1. Da se nahajajo v bližini železniških postaj na progi Skopje—Beograd—Zagreb in Beograd—Novi Sad—Subotica.
  2. Da so zidana iz žgane opeke ali kamena, da so suha, s podom iz desk, odbrzo zaprta in da nimajo nikakega duha, ki bi škodljivo vplival na kakovost tobaka.
  3. Da so ograjena, a eventualno spojena z železniškim tirom.
  4. Da traja zakup najmanj leto dni.
- V prvi vrsti se bodo jemala v obzir skladišča, ki so služila za shrambo žita, hmelja, fižola itd. Zainteresirani se pozivajo, da dostavijo nadalje do 1. okt. t. l. Oddeljenju za kulturo i fermentaciju Duvana Uprave Državnih Monopolov svoje ponudbe opremljene s 5 Din takse. V prigrabu je priložiti skico in opis skladišča.

Iz pisarne Uprave Državnih Monopolov št. 13.150, od 15. avg. 1929.

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem naznanjamo tužno vest, da je naša soproga, oziroma mati in sestra, gospa

IVANA KRALJ

v nedeljo, dne 8. septembra 1929 ob 6 zvečer mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb nepozabne rajnice bo v torek, dne 10. t. m. ob 3 popoldne iz hiše žalosti, Streliška ulica 5 na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana-Joliet, III.-Maribor, 8. sept. 1929.

Anton Kralj, tajnik Zadrugne zveze, soprog. Ivica, hči. Marija Šetina, sestra. Jožef in Franc Leben, brata in ostali sorodniki.

Sinja nevarnost

Predgovor.
Pred kakimi šestimi meseci — bilo je ravno v ponedeljek, dne 16. junija leta 1913. ob devetih dopoldne — stopi v mojo delovno sobo mlada sobarica, ki mi je tedaj stregla. Ker sem se ravno tiste dni močno zagrizel v začetek nekega novega dela in si prepovedal, da bi me kdorkoli motil, zabrusim deklici tri ali štiri hude besede. Toda deklica se ne da ostrašiti in mi na lakastem pladnju moli nekakšno posetnico, na obrazu se ji zrcali tako zmagoslavje kakor nekoč Salomi, ko je priplesala k očetu z Johanaanovo glavo v srebrni skledi.

Naženem jo:
»Kaj pa, vraga, mislite? Mari je to posetnica nebeškega Očeta? Dajte že sem! — Moj Bog! Ali je mogoče? Hitro, hitro, gospod naj vstopi!«

Na posetnici je bilo ime, poklice in bivališče najslavnejšega med najslavnejšimi, moža leta devetnajst sto dvanajstega, moža — sinje nevarnosti!

Jean Le Tellier
ravnatelj zvezdarnice
Boulevard Saint Germain 202.

Nekaj hipov strmini v listek, ob katerem sem moral misliti na tako slavnega moža, takšnega učnjaka, tako pogumnega, a tudi tako zelo preizkušnega človeka. Potem uprem oči v vrata in čakam.

V letu strahot 1912. je bila v listih večkrat objavljena Le Tellierjeva slika, zato se mi je zdelo, da gosta že kar naprej poznam in vidim tam na pragu: visoke postavbe je in v najlepši moški dobi, obraz z visokim, čistim čelom se prijazno smehlja z velikimi, jasnimi očmi, ozka roka si česne mehko, valovito, rjavo brado.

Toda na pragu se tedaj pokaže postava, podobna sliki moje domišljije prav tako malo kakor starček svoji mladostni pojavi.

Pohitim mu nasproti. Hoče se mi nasmehniti, toda le spači se mu obraz. Hodi z negotovim korakom, nekam upognjen, pod pazduho vlačí seboj

ogromno mapo za papirje. Črna halja mu mahedra na upadlem telesu in brada mu je siva. Vse prestane grozote leta 1912. so orale brazde v njegovo belo, bolešno nagubano čelo in kar nekam vesel sem bil, ko je končno sramujoč se moje radovednosti povsil oči.

Ko sva končala z običajnimi vljudnostmi, se gospod Le Tellier vsede, potrkna na svojo debelo napihnjeno mapo in pravi:

»Dela vam prinašam.«

»Tako?« sem rekel. »Kakšno delo pa bo to, če smem vprašati?«

Prvič dvigne svoje trepalnice — ne, oči so iste, kakor sem jih spoznal s slik. Bile so to oči, kakršnih sem pričakoval: velike, trezne in pametne oči, vajene gledati mesece in solnce. Sedaj se upirajo vame in zvezdoslovec pravi:

»Tukaj imam vse tiste listine, ki so potrebne za viro zgodovinskemu delu o grozotah leta devetnajst sto dvanajstega.«

»Kaj?« sem vzkliknil skrajno presenečen. »Kaj bi jaz...«

»Da bi baš vi prevzeli to delo.«

»Seveda je to zame čast, toda, jeli ste pa tudi premislili... zame je to velika reč! Tudi snov mi ni...«

»Saj ne zahtevam od vas nič drugega kakor to, da opišete življenje ene same rodbine v tem letu, namreč moje.«

Pri teh besedah sem se spomnil, kaj vse sem strašnega čital o tej rodbini in mahoma se mi je razkrila vsa ogromnost moje naloge. Navdušenje me je prevzelo kakor vihar.

»Toda blagorodje, pravim, mari hočete res vreči v svet toliko zasebnih tajen, toliko nežnih in bolečnih podrobnosti?«

»Mora biti,« odgovori Le Tellier, »zakaj samo ves svet bo mogel vse razumeti, kar se je dogodilo in končno sem svetu pojasnila tudi dolžan.«

»Toda na hitro,« vzkliknem, »pokažite mi listine! Najrajši bi takoj sedajle, to minuto začel z delom!«

Listine so se razgrnile po pisalni mizi.

Vse mogoče je bilo med temi papirji: pisma, časopisi, zapiski, načrti, zapisniki, prepisi iz tednikov, fotografije, brzojavke itd. Vse je bilo urejeno po dnevih in mesecih in opremljeno s številkami od ene do 1046. Zada je bilo celo kazalo.

Le Tellier je začel listati po kroniki, listati po najstrašnejših dogodkih, ki so mogoči. Nikoli prej si nisem mislil, da je na svetu kaj takšnega mogoče, kaj tako groznega, kakor so bili ti dogodki. Jaz sem namreč pisatelj zgodovine vsega prečudnega in strašnega in se pečam samo v vprav neverjetnimi in nezasišanimi zgodbami. Kaj sem že vse videl in doznal v svojem življenju ter popisal! Na primer zgodbo fizika Bouvaucourta, ki je našel vhod v zrcalno podobo sveta, ali ono o plemenitem gospodu Gambertinu, katerega je sredi Auvergne požrla predpotočna pošast. Bil je moj prijatelj iz mladosti. Tudi oporoko nesrečnega X... hranim jaz. Nesrečnej je moral na lastne oči gledati, kako mu hiti v objem — mrtvo truplo neveste! Odkril sem dalje doktorja Lernerja, ki je svojim bolnikom in žrtvam izmenjeval možgane in jim tako potvarjal bit in čud. Inženier Z... mi je dal nalogo popisati, kako potuj okrog sveta, ne da bi se premaknil iz mesta in takrat, ko je umrl vsled Siren glasbenik Nerval, takrat sem bil sam zdrav. Da še to povem — shranjene imam tudi spomine obžalovanja vrednega Flechambaulta, ki je prebival med mikrobami... V svoji zbirki imam torej celo vrsto čudovitih zgodb, v resnici čudovitih. Toda zaklinjam se, da je čudovitost vseh zgodb iz moje zbirke kar obledela v meni, ko sem poslušal Le Tellierja in njegove zgodbe, ko je v moji sobi s svojimi koščenimi prsti prelistaval listine sinje nevarnosti!

Znal je napeto pripovedovati kakor vsi tisti, ki poročajo o lastnih doživljajih. Tupatam je včasih celo malo zdrgetal, postavim kadar je ugledal vrstice, katere je nekoč pod dojemom ravnokar doživljane nove grozote vrgel na papir s tresočo se roko.

Tisti dan sva oba pozabila na obed.

Tako se je zgodilo, da sem začel pisati zgodbe nesrečnega leta 1912. Evo vam jih! Mislimo si, da smo v mesecu marcu leta 1912.